

Pravkar
IZŠLO

BORIS STROHSACK:
POSTOPEK ZARADI UGOTAVLJANJA KRŠITEV
DELOVNIH DOLŽNOSTI V DELOVNI ORGANIZACIJI

V zbirki
Pogovori 67

CINKARNA
CELJE

vodotopna barva za zid

Pustite, da vam VO-BA obarva stanovanje!

Z vašo spretnostjo bo to dvakrat preprosto!

IZ RAZGOVORA S PREDSEDNIKOM KOMISIJE
ZA MEDNARODNE STIKE PRI RS ZSS
BRANKOM BABIČEM:

Tako rekoč popolno soglasje

Izvedeli smo, da se je pred dnevi mudila na Avstrijskem štirčlanska delegacija jugoslovanskih sindikatov, ki jo je vodil Mihajlo Leković, predsednik odbora za zaposlovanje delavcev v tujini pri CS ZSJ. V delegaciji pa je bil tudi Branko Babič, predsednik komisije za mednarodne stike pri republiškem sindikalnem svetu, ki smo ga tudi zaprosili za razgovor. Osrednja tema tega razgovora pa je kajpak bila problematika naših delavcev, zaposlenih v Avstriji, ter naloge Zveze avstrijskih sindikatov in jugoslovanskih sindikatov ob tem.

Kot smo slišali, je delegacija jugoslovanskih sindikatov na lastno željo odpotovala na obisk k avstrijskim sindikatom. Lahko zato nekoliko podrobneje opredelite namen tega obiska?

Želeli smo proučiti nekatere konkretne probleme naših delavcev, zaposlenih v Avstriji, ter se na osnovi tega tudi dogovoriti z Zvezo avstrijskih sindikatov za reševanje le-teh. V desetih dneh smo tako obiskali nekatera gradbišča in tovarne, kjer so zaposleni naši delavci, med drugim gradbišče Wallsee, kjer dela več kot 400 jugoslovanskih delavcev, železarno Vöest v Linzu, kjer je zaposlenih kakih 350 naših delavcev, ter seveda številna druga delovišča. Mimo tega pa je imela delegacija razgovore s centralnim vodstvom Zveze avstrijskih sindikatov na Dunaju, s predstavniki centralnih odborov strokovnih sindikatov tekstilnih delavcev, kmetijcev, gozdarjev, gradbenih in kemičnih delavcev, nato pa imeli še razgovore v Linzu, Gradcu, Salzburgu in v Celovcu.

Kaj lahko poveste o svojih splošnih vtisih in seveda tudi o vtisu delegacije kot celote?

Sodelovanje, ki smo ga zasnovali pred leti na Korškem in Štajerskem s tamkajšnjimi pokrajinskimi vodstvi sindikatov, je obrodilo zelo lepe sadove. Od tod tudi tolikšna enakost med zvezo avstrijskih sindikatov in med nami, kar zadeva poglede in obravnavanje problemov zaposlovanja naših delavcev v Avstriji. In teh ni ravno malo na Avstrijskem. Po nekaterih ocenah je namreč trenutno zaposlenih v Avstriji

najmanj 45.000 Jugoslovancev, tako da predstavljajo daleč največje število gostujočih delavcev.

In kakšni so konkretni sadovi dosedanjih prizadevanj avstrijskih in jugoslovanskih sindikatov?

Po statistiki avstrijskih sindikatov je včlanjenih v njihovo zvezo kakih 65% naših delavcev. Le-tim so sindikati tudi v celoti zagotovili vso materialno, pravno in socialno za-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Hvala
za
takšno
zaščito

STRAN 10

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEZEL — ZDRUŽITE SE!

SOBOTA, 5. AVGUSTA 1967

Št. 30, leto XXIV

Nas posnetek je sicer še iz lanskega leta, saj hmelj šele dozoreva. Toda že čez nekaj dni bodo urne roke delavk, otrok in delavcev začele pospravljati zeleno zlato. Kot vse kaže, bo letošnji pridelek dober in bogat. 6. avgusta pa bodo praznovali slovenski hmeljarji v Braslovčah svoj tradicionalni »dan hmeljarjev«. Tako kot lani, se bodo tudi letos obiralke pomerile v obiranju hmelja. Foto: V. V.

PODODBOR ZA KOMUNALNO DEJAVNOST PRI RO SINDIKATA DELAVCEV
STORITVENIH DEJAVNOSTI O NOVIH PREDPISIH ZA KOMUNALNE DELOVNE
ORGANIZACIJE

REPUBLIŠKI ZAKON NA ZATOŽNI KLOPI

Novi republiški zakon o komunalnih delovnih organizacijah ni naletel na dober sprejem. Posamezni prizadeti delovni kolektivi menijo celo, da je protustaven in predlagajo ustavni spor in razveljavitev tega zakona, ki ne zagotavlja razvoja komunalnega gospodar-

stva, ampak v svojih fakultativnih členih dopušča celo možnost za nazadovanje.

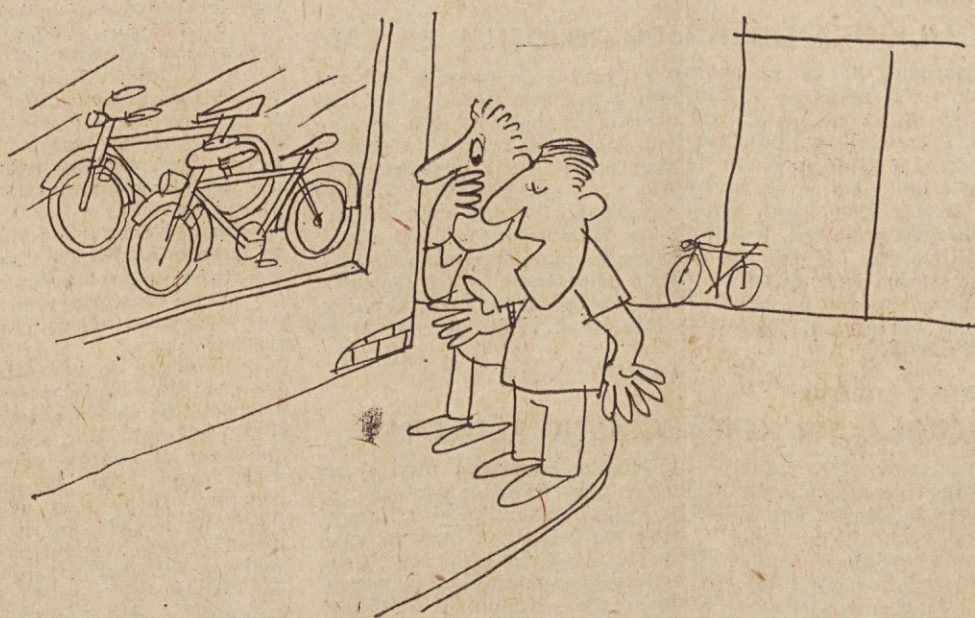
Pričakovano, da bo novi republiški zakon uredil financiranje komunalnih delovnih organizacij, zaradi katerega se večkrat zaostrujejo odnosi med njimi in občinskimi skupščinami, ni izpolnjeno. Že to samo po sebi zadošča za hladen sprejem zakona, kajti komunalno gospo-

darstvo je z izjemo Ljubljane v zelo nezavidnem položaju: ko zahtevamo od podjetij dobre dolgoročne programe ekonomskega razvoja, kakor od vseh drugih panog gospodarstva, pa žive komunalni kolektivi še vedno iz rok v usta. Sredstva za tovrstno dejavnost po navedbi niso fiksirana v občinskih proračunih, komunalna podjetja se morajo zadovoljiti z zneski, ki jih dobe ali ki so na voljo. Da zavoljo tega trpi tudi smotrnost dela in racionalnost, je razumljivo.

Podpor za komunalno dejavnost republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti, v katerem so ugledni predstavniki delovnih organizacij iz več komun, je na svoji prvi seji obširno razpravljal in s primeri iz prakse ponazoril izredno težaven položaj komunalnega gospodarstva, ki se po spremembi kreditne politike in po kreditnih restrikcijah še slabša. Banke ščitijo svojo poslovnost in kreditirajo prvenstveno industrijo, kjer se sredstva hitreje obračajo, razen tega postavljajo tako visoke obrestne mere, da bi komunalna podjetja morala znatno povišati cene svojih storitev, ki so že tako dovolj velik kamen spotike.

Zakonodajec pa je to senčno plat komunalnega gospodarstva domala obšel, ter je preko do- ločil skušal doseči čimvečji vpliv občanov na komunalno gospodarstvo in zaostriti nadzor nad njim in nad trošenjem sredstev.

Tako delovne organizacije, ki jih ta zakon zadene, kakor komunalni pododbor pri RO sindikata delavcev storitvenih (Nadaljevanje na 3. strani)

Mislim, da je koles na zalogi toliko, ker so nekateri mislili, da se bodo samo oni vozili z avtomobili...

Karikatura: ANDREJ NOVAK

DELAVSKA ENOTNOST V AKCIJI

Če vam na servisu ne morejo popraviti avtomobila, potem sodite med tistih 25 do 30 % nesrečnikov, ki jim pri nas ni pomoči. Prav tolikšen odstotek nadomestnih delov manjka servisom, da bi imeli zbirko nadomestnih delov popolno. V zadregi jim ne preostane nič drugega, kot da vas vključijo v svojo nabavno službo. Zadeva je toliko bolj zamotana, ker se morate za nabavljača prej oskrbeti s potnim listom, najmanj dvigniti devizno kvoto, se odpraviti v tujino in tvegati dobro ime za nedovoljeno trgovanje.

Več o tem na 8. strani.

VELETRGOVINA

mercator

IMPORT — EXPORT

NUDI VEDNO SVEŽE

SADJE IN
ZELENJAVO

REZERVIRANI STOLPEC

Josip Ambrožič,

upokojeni šolski upravitelj

● Kaj pravite na novico, da boste upoko-jenci le dobili nadomestilo za K-15?

Premalo, to vam bo odgovoril vsak upokojenec. Če vam tako pravim jaz, ki imam 70 tisočakov pokojnine in sem sam, kaj naj porečejo šole ti, ki žive s tridesetimi tisočaki na mesec, pa morajo preživeti še ženo. Pa takih ni malo.

Te dni sem slavil 65-letnico mature. Popolnoma sam, vsi sošolci so že šli. Šestinsedemdeset let imam, v pokoju pa sem že od leta 1939. V Ljubljani, na Ledini, kjer sem poučeval mnoga leta, ne poznam nikogar več, oni pa tudi mene ne.

Glede dopusta pa nimam nobenih skrbi. Vsak dan bom odšel na sprehod v Tivoli, malo posedeš na tej, malo na oni klopi, pa bo. Mogoče bom šel še obiskat nečake v Velike Poljane pri Ribnici. Tja grem rad, tam sem doma. Peljal me bo pa sin z avtomobilom. Tudi moj sin je že upokojen. Na morje pa ne grem, raje bi šel v hribe.

Marija Lesjak,

upokojena KV kuharica Rogaška Slatina

● Kje ste služili zadnja delovna leta pred upokojitvijo in kakšno pozornost posvečate vaše podjetje nekdanjim sodelavcem?

Zadnjih pet let pred upokojitvijo sem bila zaposlena v zdraviliškem gostinskem podjetju v Rogaški Slatini. Tedaj, pred več kot petimi leti, smo imeli v podjetju nizke plače. Če kdo, potem se jih spominjamo upokojenec je danes in z grenkim spominom!

Zaradi bolezni sem se morala invalidsko upokojiti z 21 delovnimi leti. Zdaj dobivam 28.000 S-dinarjev pokojnine. Če bi lahko vzdržala vsaj še kakšno leto pri štedilniku, bi uživala danes vse drugačno pokojnino.

S svojim nekdanjim podjetjem nimam stikov. Za 29. november so povabili za mizo, poleg stalno zaposlenih delavcev, tudi upokojenec. Drugih srečanj ni bilo, čeprav bi bila morda priložnost za to. Organizirali so izlet, vendar so se ga lahko udeležili le stalno zaposleni. Ko sem bila še stalno zaposlena, sem preživela več počitnic ob morju, kjer ima podjetje na voljo počitniški dom. Zdaj sem za to ugodnost prikrajšana, ker, kolikor vem, se lahko poslužujejo dopustovanja v domu samo aktivni člani podjetja.

Luka Oraže,

upokojeni delovodja iz Ljubljane

● Zmotili smo vas ravno pri partiji taroka. Ali boste svoj dopust preživeli kar tu v Tivoliju ali pa boste šli še kam drugam?

Kar tu, ob kartah bom preživel svoj dopust, če temu že tako pravite. Dan bo enak dnevu, sprehod, potem naš Monte Carlo s tarokom, preferansom in marjašem.

Kam bi naj pa šel? Pokojnina je nizka, dodatek 8500 starih dinarjev pa prav tako. Lani sem še bil na dopustu v Banjolah pri Puli, v počitniškem domu zveze borcev, sedaj pa — že sama vožnja do Pule in nazaj stane 4000 starih dinarjev.

Pa tudi hrana — pogledite, bolan sem na žolču in moram uživati dietično hrano. Te pa ne morem z nizko pokojnino nikjer plačati.

14 let sem že upokojen. Prej sem delal pri upravi cest. Prva leto so me še povabili, da bi šel v njihov počitniški dom za ekonomo, nekoč, pred petimi, šestimi leti, so nas upokojenec povabili, da smo prišli k odkritju spominske plošče. Sedaj pa le še prebiram v časopisu zahvale upokojencev za prijetna srečanja, ki jih pripravljajo podjetja, ki na upokojenec niso pozabila. Sam pa jih ne grem ničesar prosit.

Pravkar izšlo!

V 16. zvezku zbirke Pogovori 67, ki jo izdaja Delavska enotnost:

Boris Strohsack:

POSTOPEK ZARADI UGOTAVLJANJA KRŠITEV DELOVNIH DOLŽNOSTI V DELOVNI ORGANIZACIJI (DISCIPLINSKI POSTOPEK)

Brošuro lahko naročite pri upravi Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4/II. — Cena 4 N-din

NEKAJ BESED O TEJ BROŠURI:

Temeljni zakon o delovnih razmerjih sicer ureja odgovornost delavca proti delovni skupnosti, vendar pa so njegova določila zelo okvirna. Tudi to pomembno vprašanje morajo delovne skupnosti urejati same s svojimi splošnimi akti. Ta naloga pa je za marsikatero delovno skupnost težavna, še posebej pa za manjše delovne skupnosti, ki nimajo strokovnjaka — pravnika, da bi splošna načela o odgovornosti delavca za kršitve delovne dolžnosti konkretiziral v splošnem aktu delovne skupnosti. Zato je ta knjižica namenjena predvsem tistim delovnim organizacijam, ki ne morejo imeti pravne službe, ki naj sicer spremlja pa tudi izvaja načela o odgovornosti delavca svoji delovni skupnosti. Knjižica pa je namenjena tudi delavcem, nosilcem samoupravnih pravic. V praksi namreč še vse prepočestokrat ugotavljamo, da delavci vse premalo poznajo svoje pravice. Zato pomeni ta knjižica poskus, kako delavcu približati to, sicer zanj močno občutljivo področje. Slednjič, knjižica sicer ni namenjena pravniku, ki dela v delovni organizaciji, vendar pa bo tudi pravnik lahko našel vsaj spodbudo za razmišljanje, na kakšen način še bolj približati splošni akt delovne skupnosti svojemu namenu.

SLUŽBA PRAVNE POMOČI PRI SINDIKATIH:

Iz dneva v dan več strank

Malce nenavadno je, da lahko dobiš odvetnika, ne da bi pri tem krepko segel v žep. Med odvetniki se je namreč že udomačila navada, da redkokdaj prevzamejo spore v zvezi z delovnimi razmerji in zadeve iz socialnega zavarovanja, ki zahtevajo veliko dela, še več pa specialnega znanja. Tako ni naključje, da iščejo zaposleni iz vse Slovenije in tudi drugih republik pomoč pri pravni službi sindikatov.

Izhaiaioč predvsem iz določil ustave SFRJ, da ima vsakdo pravico do enakega varstva svojih pravic v postopku pred sodiščem ter pred upravnimi in drugimi državnimi organi in organizacijami, ki odločajo o njegovih pravicah in obveznostih — kakor tudi iz ustavne določbe, da ustvarja družbena skupnost pogoje za pravno pomoč z odvetništvom kot samostojno službo — je sprejel organizacijsko politični zbor skupščine SR Slovenije že v letu 1964 ustrezna stališča. In prav po teh stališčih je danes osnovni nosilec sistema pravne pomoči neodvisno in samostojno odvetništvo, ki dela po načelih samoupravljanja in ki daje ob ustrezni specializaciji najbolj kvalitetno in popolno pravno pomoč na vseh področjih.

Družbeno politične skupnosti, delovne in druge samoupravne ter družbene organizacije so danes torej dolžne zagotoviti materialne in druge pogoje za organiziranje službe pravne pomoči, zlasti pa so dolžne bodisi ustanavljati, bodisi podpirati ustanavljanje odvetniških pisarn kot samostojnih delovnih organizacij.

Služba pravne pomoči — še zaključuje organizacijsko politični zbor — naj bo zlasti zagotovljena na tistih področjih, ki so za občane posebno pomembna in so najbolj neposredno povezana z njihovimi interesi. To so predvsem področje varstva samoupravnih pravic

delovnih razmerij, socialnega zavarovanja, stanovanjskih razmerij in drugega.

Toda kljub nizki tarifi za odvetniške tarife v delovnih sporih, v zadevah socialnega zavarovanja in upravnih zadevah vsi občani le ne morejo plačevati odvetniških stroškov. In prav dejstvo, da so danes odvetniške tarife, za marsikateri žep še vedno previsoke, je med drugim pripomoglo k ustanovitvi službe pravne pomoči pri sindikatih.

»Med glavne naloge službe pravne pomoči pri sindikatih,« pravi odvetnik v službi pravne pomoči pri republiškem sindikalnem svetu Marko Knafelje, »šteje pravna pomoč, dajanje ustnih in pismenih pravnih nasvetov, sestavljanje vlog, zastopanje pred sodiščem, pred samoupravnimi organi delovnih organizacij in samoupravnimi organi ustanov v zadevah s področja delovnega in socialnega prava. Nasvete v zvezi z vprašanji, ki izvirajo iz dela in delovnih razmerij, socialnega zavarovanja in varstva samoupravnih pravic, nudimo brezplačno. Tudi pri zastopanju strank zagotavljamo brezplačno pravno pomoč, vendar le v predhodnem postopku. Ko pa preide naše zastopanje pred sodišče, potem obračunavamo svoje usluge po odvetniški tarifi. Vendar celo v tem nismo dosledni. S številnimi občinskimi sindikalnimi sveti imamo namreč pogodbe, po katerih le-ti krijejo stroške za našo pravno

pomoč, ki jo njihovi občani iščejo v naši pisarni...«

Namen službe pravne pomoči pri sindikatih ni le opravljanje odvetništva o ožjem smislu, temveč sočasno spremljanje različnih značilnih pojavov v sodni praksi, zlasti spremljanje razlag in uveljavljanja zakona o delovnih razmerjih. S tem v zvezi pisarna zbira in javno objavlja stališča sodišč ob sodbah v različnih delovnih sporih. V dnevnem časopisu pa sodeluje pisarna s objavljanimi članki, ki obravnavajo značilne delovne spore med delavci in delovnimi organizacijami, da bi se tako delovne organizacije in delavci seznanili z nezakonitostjo prakso pri urejanju delovnih sporov.

Na vprašanje, ali deluje odvetniška pisarna pri republiškem sindikalnem svetu bolj »kurativno« kot »preventivno«, odgovarja odvetnik Mirko Knafelje takole:

»S tem da odvetniška pisarna daje delavcem in delovnim organizacijam predvsem pravne nasvete in jih tako seznaja s pravnimi položaji, v katerem so v zvezi z določenim sporom, in s tem da jim pomaga razumeti, ali imajo določene pravice ali ne, deluje v bistvu preventivno. Takšen način dela je tudi v skladu z določili zakona, ki predvideva predhodni postopek v okviru delovne organizacije, preden se delavec obrne na sodišče splošne pristojnosti. V tem predhodnem postopku poskuša odvetniška pisarna pooblastilu delavca urediti spor pred samoupravnimi organi delovne organizacije. Le v primerih, ko ne pride do mirne ureditve zadev v delovni organizaciji, nadaljuje pisarna zastopanje delavca pred sodiščem...«

V tem preventivnem delu se odvetnik ne more postaviti v vlogo razsojevalca med delavcem in delovno organizacijo ali pa sam, v neposrednem stiku z delovno organizacijo urejevati spora, ker bi bilo pač takšno delo v nasprotju z določili zakona o odvetništvu. Po drugi strani pa spet terja zastopanje pred sodiščem strokovno pravno pomoč v smislu in v skladu z zakonom o odvetništvu, ki določa, da je pri opravljanju odvetništva odvetnik samostojen in neodvisen ter da ima pravico uporabiti v mejah zakona vsako pravno dejanje, za katero misli, da lahko koristi stranki, ki jo zastopa.

Kako potrebna je danes služba pravne pomoči pri sindikatih, dokazuje visoko število delavcev, ki se zatekajo v to odvetniško pisarno in iščejo pravnih nasvetov.

»Do danes je prevzela naša pisarna samo v letošnjem letu v zastopanje že 400 zadev,« ugotavlja odvetnik Marko Knafelje, »medtem ko nudimo poleg tega vsak mesec blizu 250 pravnih nasvetov. Kako smo učinkoviti...? Po navadi, ko se odločimo, da gremo v sodni postopek, tudi uspemo. Priždevamo pa si, da rešimo kar največ spornih zadev že v prvi fazi. To pomeni, da skušamo rešiti vsak spor že pred samoupravnimi organi delovne organizacije. Iz razumljivih razlogov pa ima naša pisarna iz dneva v dan več strank,

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● ČRNOMELJ:

Občinski sindikalni svet v Črnomlju je na zadnji seji predsedstva razpravljalo o problematiki zaposlovanja na območju občine. Člani predsedstva so ugotovili, da je brezposelnost v črnomeljski občini že dosegla tisto kritično stopnjo, ko bo potrebno takoj in seveda premišljeno ukrepati. Stališča z razprave pa je predsedstvo občinskega sindikalnega sveta posredovalo tako delovnim organizacijam, od katerih je v prvi vrsti odvisno nadaljnje zaposlovanje, kot tudi občinski skupščini.

V. D.

● ZAGORJE:

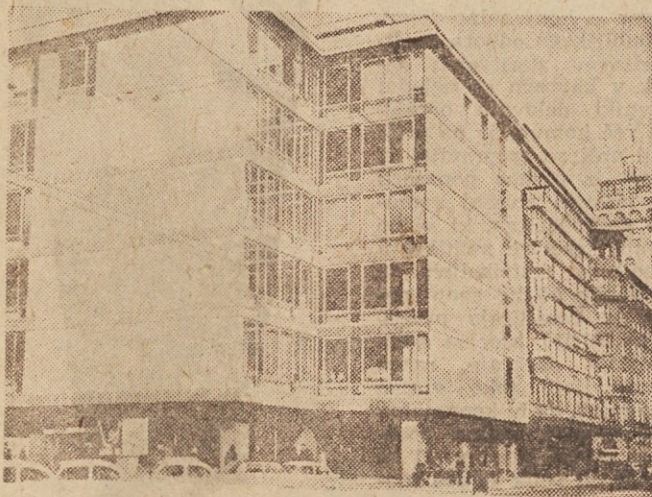
Na eni izmed sej predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Zagorju so člani razpravljali o pripravi na občni zbor. Le-ta naj bi bil še letošnjo jesen. A kljub temu, da je do občnega zbora še precej časa, so člani predsedstva menili, da ne kaže odlašati niti z organizacijskimi niti z vsebinskimi pripravami. Predsedstvo občinskega sindikalnega sveta v Zagorju pa je sklenilo organizirati tudi dnevne seminarje za predstavnike in tajnike sindikalnih podružnic, ki naj bi bili v prvi polovici septembra. Na teh seminarjih naj bi razpravljali predvsem o dosedanem delu sindikatov ter o nalogah sindikalnih organizacij, dogovorili pa se naj bi tudi, kako bi se v sindikalnih organizacijah kar najbolje pripravili na občni zbor občinskega sindikalnega sveta.

● NOVA GORICA:

Minuli petek se je mudil v Novi Gorici predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije Lojze Capuder. S člani področnega odbora tega strokovnega sindikata se je predsednik republiškega odbora pogovarjal predvsem o bodočih nalogah sindikata. V zadnjem času namreč ni bilo dovolj občutiti dela tega področnega odbora, čeprav je bil svojčas zelo aktiven. Vzrok za to trenutno neaktivnost pa je predvsem preobremenjenost nekaterih članov odbora. Ker pa je pred sindikatom gradbenih delavcev na Goriškem veliko odgovornih nalog, ker bo letošnjo jesen tudi občni zbor tega strokovnega sindikata, so člani odbora sklenili takoj poživiti svoje delovanje. Dogovorili so se tudi, da bodo že v septembru sklicali konferenco sindikata gradbenih delavcev ter nanjo povabili tudi vse predstavnike sindikalnih podružnic iz občin Nova Gorica, Tolmin in Ajdovščina. Na tej konferenci naj bi tudi izvolili odbor, ki naj bi poslej koordiniral delo sindikalnih podružnic sindikata gradbenih delavcev na Goriškem.

T. B.

nama LJUBLJANA

NAJVEČJA VELEBLAGOVNICA V SLOVENIJI VAS VABI, DA JO OBISČETE

Obiščite tudi naši poslovalnici, ki sta tudi v središču Ljubljane:

blagovnico s stanovanjsko opremo pri Tromostovju (Wolfova 1) in

blagovnico konfekcije »Elita«, Čopova ulica 7

OD VSEPOVSOD

● MARIBOR:

DVA MILIJONA DOLARJEV POSOJILA ZA TAM

Mednarodna banka za obnovo in razvoj je posodila tovarni avtomobilov in motorjev v Mariboru 2 milijona dolarjev kot namenski kredit za rekonstrukcijo tovarne in modernizacijo strojne opreme. Poslovanje v letošnjem letu namreč dokazuje, da postaja tržišče čedalje zahtevnejše in da čedalje bolj terja višjo kvaliteto in nižje cene. Tako se ob možnostih, da bi TAM leta 1969 lahko dal na tržišče 6000 svojih vozil, čedalje bolj očitno razkriva potreba, da izboljšajo tudi kvaliteto. Da pa bi lahko v TAM izboljšali kvaliteto, jim je predvsem potrebna sodobnejša strojna oprema. Sodobna strojna oprema pa bo seveda pripomogla tudi k povečanju proizvodnje. Posojilo bo začela TAM vračati Mednarodni banki za obnovo in razvoj s 1. januarjem 1970. leta, vrnila pa naj bi ga v desetih letih.

● MURSKA SOBOTA:

IZBOLJŠATI KOMERCIALNO SLUŽBO!

Komunisti v KIK Pomurka v Murški Soboti so pred dnevi pretresali svoje gospodarske probleme. V razpravi so ugotovili, da se posamezni obrati kombinata srečujejo s številnimi težavami, predvsem v obratih živilsko-predelovalne industrije in še posebej velja to za prodajo piščancev-brojlerjev in tehničnih masčob. Cene tem proizvodom namreč na tržišču hitreje upadajo, kot pa uspejo v kombinatu zniževati proizvodne stroške. Komunisti KIK Pomurka so zato sklenili predlagati organom upravljanja nekatere konkretne ukrepe, ki naj bi izboljšali ekonomski uspeh kombinata. Tako so priporočili, da naj čimprej okrepe in usposobijo komercialno službo, da bo lahko sproti analizirala potrebe na tržišču ter razširila maloprodajno trgovsko mrežo.

A. H.

Proizvajalca: »JOSIP KRAŠ«

TVORNICA ČOKOLADE, BOMBONA
I KEKSA — ZAGREB

OBRAT

planika

KOBARID

POSEBNO PRIPOROČAMO UPORABO KONDENZIRANEGA SLADKANEGA MLEKA ŠPORTNIKOM IN TURISTOM TER OSPODINJAM, KI NIMAJO NA RAZPOLAGO VSAKODNEVNO SVEŽEGA MLEKA

STIKI S TUJINO

● NOVA GORICA:

Sodelovanje
tudi s
strokovnimi
sindikati

Na povabilo Pokrajinskega vodstva konfederacije svobodnih italijanskih delavcev (CGIL) sta obiskala Gorico in Tržič predsednik in podpredsednik občinskega sindikalnega sveta iz Nove Gorice. V Tržiču sta obiskala sedež strokovnega sindikata delavcev strojno kovinske stroke (FIOM), kjer sta se seznanila s prizadevanji sindikatov in s problemi, ki tarejo delavce te stroke.

V Gorici pa sta imela razgovore s predstavniki pokrajinskega vodstva Konfederacije svobodnih italijanskih delavcev o nadaljnjem sodelovanju. V razgovoru so se predstavniki obeh sindikalnih vodstev sporazumeli, da bi se kazalo razvijati sodelovanje v strokovnih sindikatih. Dogovorili so se tudi o obisku delegacije italijanskih delavcev prometa in zvez v Novi Gorici, kjer naj bi se seznanili predvsem z delovanjem samoupravnih organov v tej panogi gospodarstva.

T. B.

NOVOST! NOVOST!

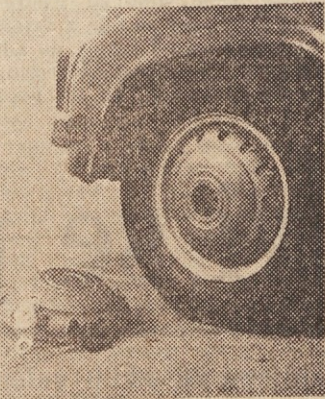
Okrasni plastični pokrovi za avtomobilska kolesa FIAT ZASTAVA 600, 750, 850 proizvajalca

»POLIGALANT«

Volčja Draga

Nova Gorica

Za nakup se zanimajte v trgovinah z avtomobilskimi rezervnimi deli

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE: Končala sem nižjo gimnazijo in imam več kot 10 let delovne dobe. Opravila sem tudi izpit kot pomožni pisarniški referent. Sedaj opravljam več del, predvsem obračunavam osebni dohodek in sem po potrebi daktilografka. Zdaj pa zahteva vodstvo podjetja, da se moram vpisati na administrativno šolo in študirati, če hočem to delovno mesto obdržati. Po mojem mnenju to ni potrebno, ker je administrativna šola nižje stopnje, prosim pa za pojasnilo, ali sem se dolžna vpisati na to šolo, če hočem ostati na svojem delovnem mestu. — D. P. — Mozirje

Če uspešno opravljate delovne dolžnosti na svojem delovnem mestu, in vam vaša izobrazba za uspešno delo zadostuje, potem v nobenem primeru niste dolžni obiskovati administrativne šole. Le v primeru, da ne bi mogli uspešno opravljati delovnih nalog na vašem delovnem mestu, bi namreč lahko delovna skupnost sklenila, da vam preneha delo zaradi nezadovoljevanja zahtev delovnega mesta, na katerem delate. Če pa vaše delovne dolžnosti dobro izpolnjujete, nimate pa možnosti ali ambicij za višjo strokovno izobrazbo in večji napredek, ne more nihče v podjetju zahtevati, da morate v administrativno šolo, ali vam celo odpovedati, ker tega nečete storiti. Nedvomno bi vam sicer uspešno končana administrativna šola lahko pomagala pri opravljanju vašega ali drugih del, ne more pa to biti pogoj, ali boste ostali na vašem delovnem mestu ali ne.

STUPAN M.

● VPRAŠANJE: Prosim za pojasnilo, katera od navedenih kvalifikacij je višja: VK, to je kvalificiran delavec z opravljenim izpitom visoke kvalifikacije ali SS, to je delavec s končano poklicno šolo in nato še končano srednjo tehnično šolo. To sprašujem zato, ker ima VK delavec v našem podjetju za 200 novih dinarjev višji osebni dohodek kot SS delavec. Ali je takšna razlika upravičena in kaj določa glede tega zakon. — C. S. — Lendava

Ömenjena izjemnost ima sicer to prednost, da lahko občinska skupščina prepreči izbiro nesposobnega direktorja v komunalnem podjetju in s tem neracionalno trošenje svojih sredstev, namenjenih komunalnemu gospodarstvu. Vendar pa bi okoriščanje s tem fakultativnim členom zakona hkrati pomenilo kršitev ustavnih pravic, po katerih je komunalno gospodarstvo izenačeno z drugimi panogami gospodarstva. Težnja, da bi omejili samostojnost komunalnih podjetij in jih preko »poslušnih« in »pokornih« direktorjev podredili občinski upravi, ni umestna, saj je komunalno gospodarstvo prav v obdobju gospodarske in samoupravne samostojnosti najbolj napredovalo. V Novi Gorici, kjer je komunalna še vedno nesamostojen privesek občine oziroma zavod, prepuščen na milost in nemilost občinski upravi, je najboljši dokaz, da stare prakse ne kaže ne ohranjati ne oživljati.

NOV DRUŽBENI NADZOR?
ČEMU?

Pododboru za komunalno dejavnost in prav tako delovnim organizacijam se zdi neumestno tudi zakonito določilo, da naj bi občinske skupščine imenovala nekaj občanov v samoupravno vodstvo komunalnih podjetij. Ne gre za podcenjevanje družbenega upravljanja, ampak dvom v racionalnost in učinkovitost tega. V občinskih skupščinah že delujejo svetji za komunalno in urbanizem, ki so bolj avtoritativni kot družbeno upravljanje in tudi laže kontinuirano spremljajo komunalno dejavnost, kakor pa bi jo peščica občanov, zlasti če na tem področju niso strokovno doma. Njihov vpliv na politiko komunalnega gospodarstva bi bil zaradi tega najbrž minimalen in družbeno upravljanje neučinkovito. Sicer pa smo družbeno upravljanje že imeli v komunal-

nem gospodarstvu, ko so delovali še komunalni zavodi. Komunalna dejavnost pa se je, kot rečeno, razvila po gospodarski osamosvojitvi...

NUJEN JE CARSKI REZ V
KOMUNALNEM
GOSPODARSTVU

Kratenje samoupravnih pravic v komunalnih podjetjih torej ne bi dalo zaželenega učinka, ampak bi prej dosegli nasprotno. Nujna racionalizacija v komunalnem gospodarstvu je izvedljiva po drugi, manj sporni poti:

Občinske skupščine naj bi skupaj s komunalnimi podjetji sprejele kratkoročne in dolgoročne razvojne programe in za njihovo izvedbo zagovile ustrezna sredstva. S tem bi bila dana možnost tudi za poslovno-tehnično sodelovanje med komunalnimi podjetji in za racionalnejše izkoriščanje razpoložljivih sredstev. Prenekaterikrat se občan in občinske skupščine spotikajo ob večno prekopavanje cestišč, zdaj zavoljo kanalizacije, zdaj zaradi vodovoda ali poštnih komunikacijskih zvez — do vsega tega pa prihaja, ker vsako izmed teh podjetij dela takrat, kadar ima denar...

Ugotovitve in stališča komunalnega pododboru bo renubliški odbor sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije posredoval vsem občinskim sindikalnim svetom, skupaj z Gospodarsko zbornico SRS pa še občinskim skupščinam, da ne bi fakultativnih členov novega zakona o komunalnih delovnih organizacijah s svojimi določili obrnile v škodo komunalnemu gospodarstvu in občanom, ki upravičeno negotujejo nad komunalnim neredom, za katerega pa komunalni kolektivi ne morejo odgovarjati, dokler ni razčiščeno vprašanje financiranja storitev in razširjene reprodukcije, ki za zdaj smrtno poteka samo v ljubljanski občini Šiška.

MARIOLA KOBAL

Tako rekoč
popolno soglasje

(Nadaljevanje s 1. strani)

ščito. In prepričali smo se lahko na konkretnih primerih, da uživajo naši delavci enake pravice kot avstrijski. V vseh večjih centrih so avstrijski sindikati organizirali za naše delavce govorilne ure, kar se je izkazalo kot zelo učinkovit način zaščite, o čemer navsezadnje priča podatek, da jih obiskuje čedalje večje število naših delavcev. Ugotavljamo tudi, da se avstrijski sindikati zelo odločno zavzemajo, kadar je treba zaščititi naše delavce, pa naj že bo to neposredno pri delodajalcih ali celo na sodiščih.

— In kakšne so vaše ugotovitve o odnosu delodajalcev do naših delavcev?

— Na splošno so naši delavci izredno cenjeni pri avstrijskih delodajalcih. To slednji potrjuje dejstvo, da se število naših delavcev v Avstriji sploh ni zmanjšalo, čeprav bi lahko govorili tudi tod o določeni gospodarski recesiji in se je zato bolj ali manj občutno zmanjšalo število gostujočih delavcev drugih narodnosti. In zlasti v večjih podjetjih smo opazili, da že delodajalci sami poskušajo zagotoviti enake pogoje našim delavcem, kot jih imajo avstrijski. V železarni Vöest in na gradbiščih Wallsee smo na primer lahko videli, da so nastavili celo strokovne delavce, katerih glavna naloga je pravzaprav skrb za naše delavce. Na enem od gradbišč v Gradcu pa smo se lahko prepričali, da je med 35 člani obratnega sveta tudi kakih 7 ali 8 naših delavcev, ki so povsem enakopravni člani.

— Ko že govorimo o tem, dovolite vprašanje o materialnih razmerah naših delavcev.

— S kolektivnimi pogodbami so naši delavci zaščiteni pred morebitnim izkoriščanjem delodajalcev, tako da tudi ni nobene diskriminacije v mezdah naših in avstrijskih delavcev. Seveda velja to za primere, ko so se naši delavci zaposlili prek zavodov za zaposlovanje in se včlanili v avstrijske sindikate. Še vedno pa jih je mnogo, ki se zaposlujejo pri tamkajšnjih delodajalcih na nelegalen način in ki se skušajo odtegniti zaščiti avstrijskih sindikatov. V takih primerih tudi najbolj grobo izžemanje ni nič nenavadnega. Na splošno pa velja, da čim večja so podjetja, kjer so zaposleni naši delavci, in čim številnejše so posamezne skupine, tem boljši je odnos delodajalcev do njih in tem učinkovitejši so lahko tudi sindikati.

— Naj to pomeni, da ne gre za kake bistvene probleme naših delavcev na Avstrijskem?

— Ne, tega nisem rekel. Če prej sem namreč dejal, da zaščita avstrijskih sindikatov še

ni dovolj razširjena. Gre zlasti za manjša naselja, kjer sta zaposlena dva ali največ trije naši delavci. Zato menimo, da bi morali avstrijski sindikati poiskati tudi te delavce, jih pritegniti v članstvo in jim zagotoviti svojo zaščito. Drug problem, denimo, pa bomo spet morali rešiti doma. Nanj nas opozarjajo tako naši delavci kot avstrijski sindikati. Dogaja se namreč, da delavci redno plačujejo prispevke za socialno zavarovanje, medtem ko banke in zavodi tako počasi rešujejo ta vprašanja, da morajo nato družine teh delavcev pogosto same nositi stroške zdravstvene in socialnega varstva. In če govorimo o problemih, potem velja vsekakor omeniti problem informiranosti naših delavcev; predvsem pa bomo morali zagotoviti to, da se bodo naši delavci v resnici zaposlovali samo prek zavodov za zaposlovanje. Nič manj aktualen tudi ni problem prostega časa naših delavcev.

— Ali so zaključni razgovori dali tudi konkretne napotke in obveze za razreševanje teh problemov?

— Nedvomno. Tako smo na Dunaju v zaključnih razgovorih zelo podrobno obravnavali problematiko nadaljnjega vključevanja naših delavcev v avstrijske sindikate in opredelili njihove in naše naloge pri tem. V avstrijskih sindikatih so nam hkrati zagotovili, da si bodo prizadevali čimbolj razširiti svojo zaščitno funkcijo. Sporazumeli smo se tudi za razširitev informativne službe, se dogovorili, kaj bo kdo storil. Razen tega so se avstrijski sindikati zavezali, da nam bodo do jeseni posredovali okvirnen načrt, kako organizirati prosti čas naših delavcev, pripravljeni pa so v te namene prispevati tudi znatna finančna sredstva. Nismo pa se še dokončno sporazumeli o našem predlogu, da bi vsaka od zvez imenovala svojega predstavnika v centralnih vodstvih. Predlog bodo še proučili in nas nato seznanili s stališčem. Toliko na kratko, če vas to lahko zadovolji.

— Vsekakor sodelovanje, kot si ga lahko samo želimo. Zato dovolite, ali ne bi veljalo te izkušnje razširiti?

— Predstavniki sindikatov v Gradcu so na obvestili, da žele z nami vzpostaviti stike tudi nemški sindikati in da žele z nami na podoben način sodelovati, kot že sodelujemo z avstrijsko zvezo sindikatov. To njihovo željo smo tudi brez pridržkov sprejeli. Na jesen letos naj bi se tako v Gradcu sestali predstavniki sindikatov južne Nemčije, Avstrije in mi in po dosedanjih izkušnjah sodeč lahko rečem, da bi bilo tako sodelovanje samo koristno. S. B.

AGROKOMBINAT EMONA

LJUBLJANA

MESNI IZDELKI NA VIKENDU IN DOMA

nagrajeni na novosadskem sejmu z zlato medaljo

KUPON za pravno
posvetovalnico DE

DOPIŠNIKI POROČAJO

● TRBOVLJE

PISMO SAMOUPRAVNIM ORGANOM

Odborniki občinske skupščine Trbovlje so na zadnji seji spet razpravljali o zbiranju sredstev za financiranje šolstva. Kljub temu, da so samo v juliju pripravili tri sestanke s predstavniki delovnih organizacij, pa sklepanje pogodb za sofinanciranje šolstva ne poteka najbolj uspešno. Zato so tudi odborniki občinske skupščine Trbovlje izglasovali sklep, da naj občinska skupščina v posebnem pismu ponovno opozori vodstva podjetij in samoupravne organe na skupno obveznost do financiranja šolstva druge stopnje in strokovnega šolstva. Odborniki občinske skupščine pa so tudi poudarili, da je treba zagotoviti, naj vse delovne organizacije v enakem odstotku izpolnjujejo svoje obveznosti.

v3

● LENART V SLOVENSKEH GORICAH

STANOVANJA GRADIJO

V Lenartu v Slovenskih goricah so začeli v zadnjih dveh letih graditi svoja stanovanja tudi delavci. Medtem ko bi se pred dobrim letom skorajda na prste lahko prešteli zasebne gradnje, pa zdaj rastejo zasebne hišice kot gobe po dežju. Delavci si pomagajo tako, da najamejo za gradnjo kredit, deloma pa pocene gradnjo stanovanj z brezplačno pomočjo tovarišev in sorodnikov. A tudi sicer je v Lenartu zelo živahna gradbena dejavnost. Trenutno grade gradbeni delavci novo poslovno poslopje ob občinski skupščini, kmalu pa naj bi začeli tudi z gradnjo trinadstropne poslovno-stanovanjske zgradbe v središču trga. V načrtu je tudi gradnja učiteljskih blokov v Zg. Ščavnici in Voličini, medtem ko so doslej že zgradili stanovanja za učitelje v Lokavcu, Jurovskem dolu, Crkvenjaku in v Gradišču.

T. S.

● MURSKA SOBOTA

PRVA KMETIJSKA REVIIJA

V začetku septembra bo v Murski Soboti prva slovenska kmetijska revija. Osnovni poudarek prireditve bo razstava dosežkov v živinoreji in XI. republiško tekmovanje traktoristov. Na reviji v Murski Soboti pa bodo pripravili tudi demonstracijo kmetijskih strojev in drugih naprav. Med razstavljavci bo sodelovala tudi znana italijanska tvrdka Lorenzo, ki bo prikazala svoj celotni proizvodni program. Stroji te tovarne bodo še posebej zanimivi za kmetovalce v hribovskih predelih. Takih kmetovalcev pa je precej tudi v Pomurju. Mnogi so si sicer že nabavili lahko kmetijsko mehanizacijo in tudi traktorje že imajo, vendar za večino ta ugotovitev še ne velja.

Spored prve slovenske kmetijske revije bo bogat. Prvega dne bodo traktoristi tekmovali v oranju in spretnostni vožnji, svet za kmetijstvo gospodarske zbornice Slovenije pa bo pripravil razpravo o problemih živinoreje. Razen tega bo v Radenci sešla upravna odbora kmetijskega poslovnega združenja ter demonstracija kmetijske mehanizacije. Druga dne si bodo lahko obiskovalci ogledali uporabo letal pri gnojenju in zapraševanju ter razstavo živine. Kmetijsko revijo bo zaključila povorka kmetijskih strojev. Prireditelji tudi pričakujejo, da bo na kmetijsko revijo prišlo veliko ljudi z območja Gornje Radgone, kajti prav v tem času bo tu Pomurski sejem. Tudi v Gornji Radgoni bo velika razstava in prodaja kmetijskih strojev, ki jo pripravlja Agrotehnika iz Ljubljane.

-ju.

● JESENICE:

NOV HOTEL NA PODKORENSKEM SEDLU

Promet čez Podkorensko sedlo iz meseca v mesec narašča. Na obeh straneh meje sta zrasli moderni poslopji carinske in obmejne službe. In medtem ko sta na avstrijski strani meje dve sodobni gostišči, pa izletniki, ki prihajajo k nam, pravzaprav nimajo možnosti odpočiti si po dolgi poti. Gostišče na naši strani meje je že zastarelo in skrajno neprivlačno. Zato je ob sedanjem poslopiju turistično podjetje Kompas že začelo z gradnjo sodobne restavracije, ki naj bi bila dograjena še letos. V njej bo poleg restavracije na voljo tudi 12 ležišč, tako da si v Podkorenu obetajo, da turisti ne bodo več zapuščali prelaza, ne da bi si odpočili po naporni vožnji.

U.

NAGRADNO ŽREBANJE

ZVIŠALI SMO OBRESTI ZA HRANILNE VLOGE

NOVA OBRESTNA MERA JE ZA

VLOGE NA VPOGLED	6,25 %
VEZANE VLOGE NAD 1 LETO	7 %
VEZANE VLOGE NAD 2 LETI	8 %

PRI KREDITNI BANKI IN HRANILNICI LJUBLJANA
za vlagatelje vseh vrst vezanih vlog, tudi stanovanjskih in kmetijskih, ki bodo imeli 31. avgusta 1967 vloženi najmanj 2.000 N-din na odpovedni rok nad eno leto.

NAGRADE:

- 1 avtomobil Zastava 1300
- 2 avtomobila Zastava 750
- 2 motorni žagi Alpina
- 5 pralnih strojev Castor
- 10 peči na olje Gibo
- 5 prenosnih televizorjev
- 10 pohištvo po izbiri v vrednosti 2.500 N-din
- 20 transistorske
- 10 električnih mešalnikov
- 10 garnitur kuhinjske posode
- 10 sušilnikov za lase

**KREDITNA BANKA IN
HRANILNICA LJUBLJANA**

V zavetju

V jedilnici železniškega počitniškega doma v Podstrani.

S POTI PO POČITNIŠKIH DOMOVH

Konec dober — vse dobro...

Kako letujejo železničarji na splitski rivieri

Železničarji imajo svoj počitniški dom tudi v Podstrani pri Splitu, kjer zanje s svojo ekipo skrbi Franc Sedlar, sicer ekonom v ljubljanskem domu železniških šol.

Ob kozarčih piva se pogovarjajo o tem, kako letošnji dopustniki preživljajo svoj odih.

»Mislim, da precej bolje kot lani,« razmišlja Franc Sedlar. »Veste, ob splošnem pomankanju sredstev je skupnost ŽTP podjetij le izločila toliko sredstev, da smo lahko zgradili novo kuhinjo in jedilnico, zato pa podrl prejšnji, z apnom prebeljeni provizorij. Kuhinja je zdaj tolikšna, da lahko brez večjega čakanja postrežemo vseh tistih 52 dopustnikov, ki letujejo v naši stavbi, in še tistih 32, za katere smo ležišča najeli v sosednjih hišah. Za nadstevnine pa smo na dvorišču postavili še šotor. Ko bo nekega dne poskrbljeno še za malo bolj urejeno kanalizacijo, kot jo imamo zdaj, in za vodovod, da vode ne bo treba drago kupovati pri zasebnikih, ki imajo dovolj velike lasne vodnjake, bo raj pri nas... Imamo namreč čudovito plažo in zelo dobro kuhinjo, kjer tudi dvakratni 'repete' ni noben problem. Za zabavo tudi poskrbimo v lastni režiji, ali pa se ljudje porazgubijo po sosednjih gostiščih, ki jih tukaj ne manjka. Zasebnih vinskih klet z odličnimi vini pa je tudi raje preveč kot premalo, torej...«

»Gostje pripovedujejo, da so z oskrbo na splošno zelo zadovoljni, preglednice so imeli edino s tem, da so si izborili napotnico za vaš dom. Kako je s tem?«

»Bom malo po ovinkih odgovoril, pa se bova vseeno razumela! Naša skrb je pravzaprav v tem, da bi se ljudje vrnili domov vsaj tako razpoloženi, kot pa so tudi prišli na dopust! To poudarjam zato, ker je prostora vsaj petkrat premalo za vse tiste, ki bi želeli letovati v našem domu. Skratka — k nam ljudje pridejo, dobre volje že zaradi tega, ker so jim komisije za oddih sploh odobrile letovanje v našem domu. Po kakšnih kriterijih — tega jaz ne bi vedel natančno povedati!«

Sicer pa pri nas tudi dragi nismo! Enodnevni pension namreč velja le 18 N-din in polovico manj za otroke. Pri tem aktivni železničarji dobijo po 130 N-din regresa zase in pol manj za otroke. Se pravi, da naši ljudje iz lastnega žepa za vsak dan dopusta plačajo le kakšnega jurja na dan, odvisno od tega, kako prenašajo vročino in žejo... Niso namreč redki dnevi, ko ob štirih zjutraj termometer še kaže 25 stopinj. Čez dan se živo srebro redno dvigne precej iznad trideset stopinj...«

»Cene so res nizke, kakšen pa je potem finančni rezultat vašega doma?«

»Pokrivamo vse stroške, tudi naše osebne dohodke. Zato pa so potem v letnem povprečju

lahko višji naši dohodki. V domu železniških šol v Ljubljani, od koder je vsa naša ekipa, ki čez poletje pač ne bremeni tega sklada osebnih dohodkov. Tudi zato je bil ravnatelj našega doma ali internata, kakor pač hočete, tovariš Jože Prelog med prvimi, ki so podprli pobudo, da se čez poletje preselimo na morje, čeprav nam tudi doma ne manjka dela.«

»Kako in od kod pa se vaš dom oskrbuje s hrano in s pijačo?«

»Lani je bilo še bolj težko, ker sem moral prav vse z mopedom in s prikolico zvoziti iz Splita... Letos pa so nam dali kombi in šoferja, tako da oskrbovanje vsaj tako naporno ni več. Sicer na splitskem trgu in po trgovinah dobimo skoraj vse, kar potrebujemo. Edino ribe

konzerve, ki jih poleg drugega včasih damo za suho večerjo ob nedeljah, dobivamo iz Ljubljane, ker so tam cenejše. Tudi sveže ribe smo že kupili v Ljubljani, ker so bile z dvojnimi transportom od morja do Ljubljane in spet nazaj še vedno cenejše, kot tukaj, ko jih povrh

tudi zmeraj ni dobiti... Tudi nekatere pijače, posebej pa radenska, marsikdaj prihajajo za nami! Veste, turisti so v povprečju bolj žejni kot pa so predvidela tukajšnja oskrbovalna podjetja. Zadržuje, da se prevrne samo en tovorjak s kisljo vodo, kot je bilo, zadnje na Kačjih rtičah pri Planini, pa vsega zmanjka... Potem se je treba znajti. Tako ni nič čudnega, če v enem tednu na primer 'pokusimo' vse vrste piva, kar jih je.«

»Se zadnje vprašanje: kdaj pa pride na vrsto vaš dopust?«

»Izgovoril sem si štirinajst dni dopusta ob koncu avgusta, ki ga bom prebil na ženinem domu na Rakitni. Upam, da se bom tamkaj lahko pošteno tudi okopal... Če sem bil od junija do zdaj enkrat na teden v vodi, je raje preveč kot premalo rečenega. Po vsem letanju in di-rendaju, ki je povezan z skrbjo za goste, mi kopanje in lastni odih zares niti na misel ne prideta. Če pa sem po kosilu kakšno urico prost, zadremam na kavču v pisarni,« je zaključil Franc Sedlar.

-mG

Domovi se polnijo

Kako je poskrbljeno za oddih velenjskih rudarjev

Sindikalna podružnica Rudnika lignita Velenje si vsa leta prizadeva, da bi omogočila letovanje čimvečjemu številu svojih članov. Interes za letovanje pri rudarjih iz leta v leto narašča. Pred nekaj leti so se še redki odločali, da preživijo svoj dopust na morju ali v hribih, večina pa je v svojih počitniških dnevih ostajala doma ali pa je ta čas izkoristila za domače delo. Jasno je, da v takih okoliščinah dopust ni bil najbolje izkoriščen. Tega so se zavedali poleg sindikata tudi rudniški samoupravni organi in odločili, da rudnik zgradi na morju svoj počitniški dom.

Rudnik Velenje je že pred to odločitvijo imel v Fiesi svoj počitniški dom, vendar z majhnimi zmogljivostmi in s slabimi pogoji za oddih rudarjev. Z novim domom pa si je znatno povečal svoje počitniške kapacitete, obenem s tem pa je z lepo ureditvijo doma in okolice veliko prispeval k večjemu interesu članov za letovanje, prav tako pa tudi njihovu boljšemu počutju na oddihu. Interes za organizirano letovanje je kmalu tako narasel, da tudi povečane zmogljivosti niso več zadostovale. Rudniški sindikat je zato začel iskati nove zmogljivosti v drugih počitniških domovih. V minulem letu so tako rudarji letovali še v Crikvenici, v Biogradu na morju, Rovinju

in na Pohorju. V tem letu je letovalo doslej največ rudarjev.

Na osnovi laniških izkušenj je sindikat velenjskega rudnika pričakoval v letošnjem letu še povečan interes. Obdržal je vse lanske kapacitete, v Biogradu na morju pa jih je še povečal. Tako pripravljen je v mesecu marcu začel z zbiranjem prijav za letovanje, pri čemer pa je že prvi dan vpisa ugotovil, da je letošnji interes za organiziran dopust znatno nižji. Po prvem popisu je bila namreč zasedena samo polovica vseh zmogljivosti in to v glavni sezoni.

Na tako skromen odziv rudarjev je nedvomno vplivalo težko gospodarsko stanje rudnika. V tem času so se namreč

v rudniku občutno znižali osebni dohodki, zaradi zmanjšane prodaje premoga pa so rudarji morali tudi na kolektivni dopust. Z izboljšanjem gospodarskih razmer pa je začel interes za letovanje spet naraščati in danes rudniški sindikat že ugotavlja, da bo letos kljub vsemu letovalo prav toliko rudarjev kot lani, če ne celo nekaj več.

Pogoji za letovanje rudarjev so razmeroma ugodni. Dnevni penzioni znašajo od 2500 do 2900 S-dinarjev na osebo v glavni sezoni, v pred in posezoni pa so za 20 odstotkov nižji. Člani kolektiva rudnika in njihovi ožji družinski člani, ki letujejo v teh domovih, dobijo dnevno 1000 S-dinarjev regresa. Poleg tega so člani kolektiva upravičeni tudi do nadomestila za K-15 v višini 14.000 S-dinarjev, njihovi ožji nezaposleni družinski člani pa 9000 S-dinarjev. Socialno šibkim družinam daje sindikat še poseben regres. Ta je odvisen od dohodka na družinskega člana. Omeniti je treba tudi to, da letujejo vsi rudarski upokojeanci prvo leto po upokojitvi brezplačno.

Sindikat rudnika pa je za tiste, ki se odločajo preživeti dopust v campih, nabavil tudi nekaj šotorov. Dosedanje izkušnje namreč opozarjajo, da vse bolj narašča interes tudi za to obliko letovanja.

F. L.

Milijoni na račun nezgod

Že pred združitvijo obratov Argo in Iris v današnje podjetje Delamaris samoupravni organi niso pozabljali na pomembnost varnostne službe. Kljub vsemu pa zdaj podatki razkrivajo, da je število nezgod še vedno vse preveliko, saj je bilo samo v minulem letu izgubljenih v Delamarisu zavo- ljo nesreč pri delu 3.308 delovnih dni, stroški za nado- mestilo osebnih dohodkov pa so znašali blizu 9 milijonov S-din.

»Problem varnostne službe ni značilen le za našo delovno organizacijo, temveč tudi za vse druge,« meni Anton Lampe, varnostni tehnik v Delamarisu. »Mirno lahko rečem, da je varnostna služba v naših delovnih organizacijah povsod še zelo »začetniška« in da naša družba po nepotrebnem izgublja vsako leto težke milijone, ki gredo že v milijarde. Dejstvo je namreč, da imajo v marsikaterem podjetju varnostno službo samo zaradi tega, da zadostijo zakonskemu določilu...«

Anton Lampe ima danes za seboj prvi letnik višje tehni- ške varnostne šole, v nasled- njem študijskem letu pa na- merava opraviti še drugi let-

nik. Tako bo imel Delamaris v najkrajšem času tudi na tem področju strokovno usposob- ljenega človeka, ki bo nečisto- no uspešno poskrbel za to, da bo število nezgod pri delu iz leta v leto manjše.

»Odstotek nesreč pri delu je pri nas v primerjavi z Zahod- om še vedno zaskrbljujoč,« pravi Anton Lampe. »Res je sicer, da smo napravili v zad- njih letih tudi na tem področ- ju krepke korake naprej, ven- dar z rezultati še zdaleč ne smemo biti zadovoljni. Na eno nezgodo pri delu v ZDA jih imamo namreč pri nas več kot trideset...«

Pa v Delamarisu?

»V podjetju sem komaj leto dni, s statistiko pa sem se pri- čel ukvarjati šele letos,« pri- poveduje tehnik Lampe. »Ker je danes za našo proizvodnjo še vedno značilno ročno delo, so najbolj pogoste poškodbe, kot so urezi in ubodi, ki na- stajajo predvsem pri rezanju zelenjave, pri delu s pločvini- no. Vsaka nezgoda pa seveda velja našo delovno organiza- cijo veliko denarja. Bolniški stalež na račun nezgode pri delu sploh ni redek pojav. Kaj pa pomeni deset izgubljenih delovnih dni, po vsej verjet-

nosti ni potrebno še posebej pripovedovati...«

Na vprašanje, kaj je bilo doslej že storjenega, da bi bilo število nezgod pri delu čim manjše, vedo povedati v De- lamarisu naslednje:

»Glede na to, da imamo naj- več opravka z nezgodami na rokah, imamo z zaščitnimi sredstvi precej težav. Usnjene rokavice, ki jih danes uporab- ljajo naše delavke, ne zadržijo

močnejšega ureza, bolj trdna zaščitna sredstva pa bi jih ovi- rala pri delu in bi gotovo povzročila manjšo storilnost. Morda bi ustrezale tanke mre- žaste rokavice iz jeklene žice. Skratka, o vsem tem danes še premišljujemo in kujemo na- črte. Eden najpomembnejših ukrepov pa bi bilo intenzivno izobraževanje na področju var- stva pri delu, ki bi moralo biti seveda obvezno za vse za- poslene. Zato nameravamo v najkrajšem času pripraviti za vse naše delavce tak tečaj in raziskati, kakšna zaščitna sred- stva bi najbolj ustrezala naš-emu proizvodnemu postop- ku...«

»Zelo mi pomagajo pri mo- jih prizadevanjih vsi obratni inženirji, ki imajo ustrezne te- čaje že za seboj,« pravi var- nostni tehnik Anton Lampe. »Dobro se mi zdi, da vsaj vo- dilni v podjetju pripišejo mojemu delu to, kar mu gre. Težave pa imam z delavci, ki po večini menijo, da je var- nostna služba v podjetju od- več. Kako jih bom prepri- čal...? Kmalu bomo pričeli s svojim izobraževalnim progra- mom in prepričan sem, da moj trud ne bo povsem zaman.«

A. ULAGA

Balada o kresniškem mostu

Punčka se nasloni v moje koleno in se zare v be- ležnico, v katero skušam pisati; vlak namreč tako poska- kuje, da je tisto pisanje komaj razumljivo krčanje.

»Striček, kaj pišeš?«

»Pišem o nekem mostu.«

V kupeju je zatohlo in so- parno. Punčkina mama, ki bere nekakšen kriminalni roman, poprosi moža, ki sedi ob oknu: »Dajte, če je le mogoče, odprite no malo okno.« Dekletce pa je tolikanj zaverovano v moje pi- sanje, da vpraša: »O katerem mostu?«

»O nekem mostu, ki je nekoč bil, zdaj pa ga ni več.«

Dekletce sem spoznal na po- staji v Kresnicah. Čakali smo na vlak, ki je imel kake četrt ure zamude, in punčka, ki je po mojem doživljanju največ pet pomladi, se je postavila pred klop, na kateri sem sedel, me nekaj časa pogledovala, kot bi hotela ugotoviti, če sem vreden njene pozornosti, potem pa je rekla:

»Jaz grem v Ljubljano, kam pa ti?«

Tako sva postala prijatelja. Zdaj zre v mojo beležnico in njena radovednost je brez- mejna.

»Zakaj pišeš o mostu, ki ga ni?«

Možakar, ki je odprl okno, se zasmje.

»Vas bo dala v koš!«

Ta pripomba spodbudi raz- pravo.

Mama pravi: »Tanja, zakaj motiš strička!« Ugovar- jam: »Saj me ne moti. Prav rad se pogovarjam z njo.« Zaljubljenca, ki sedita zraven mene in ki se držita za roke, se zdramita in fant vpraša: »Kaj bo torej s tem našim mo- stom?«

»Ne vem.«

Povedal sem resnico. Občani so pisali zveznemu uradu za prošnje in pritožbe. Pojasnili so, da jim je narasla Sava 4. februarja 1967. leta odnesla pred pol leta zgrajeno višeco brv, ki je veljala 60 milijonov dinarjev, za katero so sami zbrali precej sredstev in mate- riala. Vsak dan je šlo čeznjo — mimo drugih uporabnikov — več kot dvesto delavcev in šol- larjev, ki hodijo z levega brega na desni breg Save v tovarno in šole. Zeleli so, naj komisija raziše, kdo je kriv, da je brv že po šestih mesecih odnesla narasla voda, ki pa je hkrati prizanesla vsem drugim mosto- vom, in obenem so uradu spo- ročili:

»Glavni nosilec je na kosta- njevih in hrastovih pilotih, to- da ker je bila ob gradnji gla- dina Save nekoliko višja od Save po poplavi, je glavni nosilec sedaj (spodnja plošča nosilca) izven vode. Nosilni stebel vrvi je odlomljen, podpornik leži nagnjen v smeri proti toku vo- de. Pripominjamo tudi, da je bil stebel, ki nosi vrvi, nalom- ljen ob montiranju vrvi. Ve- trna vrvi in to zgornja na de- sni obali Save, je lovila velika drevesa, ki jih je nosila voda s seboj in zato se je povečala moč vode. Zaradi večjega pri- tiska na vetrno vrvi in delova- nja vode (spodkopavanje gra- moza okrog in pod glavnim no- silcem) je po našem mnenju prišlo do katastrofe.«

Občani so še vprašali: »Kdo bo klican na odgovornost?« in dodali: »Tako stanje, kot je trenutno, je nemogoče in ne- vzdržno.«

Tanja medtem zgubi zanima- nje za most. Gleda skozi okno in vidi delavca, ki vihti kramp v gramoznici ob progi, in vpraša:

»Kaj pa dela?«

Vsi se smejejo in nihče ne odgovori.

Punčka trmoglavci:

»Pa ga roke bolijo?«

Mož ob oknu reče:

»Če vsak dan krampa, se je že navadil. Človek se vsega na- vadi.«

»Vsega ne!« pravi fant, »člo- vek mora imeti delo rad!«

Možakar se ne strinja.

»Poglej tele roke.« Položi jih na kolena. Tresejo se. »Dvajset let sem delal s kompresorji. Pa misliš, da sem kdaj imel to delo rad. Navadil sem se ga. To je vse!«

Zdaj se fant ne strinja:

»Pa vendar, človek ne živi samo zavoljo kruha. V vsakem človeku je želja po ustvarja- nju.«

In spomnim se vseh mojih nekdanih poklicev, od katerih mi je bil najbolj všeč čevljar- ski.

»Ne vem,« pravim Tanji, »ka- ko boli človeka, ki krampa ob progi; človek lahko to ve le te- daj, če krampa leta in leta; vem pa, kako bolijo noge čevl- jarja, ko dela čevlje; ko pa jih naredi, pozabi na bolečine; naj- prej jih stranki pomeji in ko vidi, da ji pristajajo kot vlti, jih dene na delovno mizo in jih gleda — kolikokrat sem jih ta- ko gledal in si mislil: »Glej, jaz sem jih naredil.«

Tanja tega ne razume. Star- ček, ki si s čiki prižiga cigareto, pa pravi:

»Ko ste govorili o čevljih, ste mislili na most?«

Pritrdim.

»Vsako delo terja vsega člo- veka. Če se ga že lotiš, potlej vložij vanj sebe samega, vse svoje znanje in vso svojo od- govornost.«

Vse bliže smo Ljubljani. Zenica, ki pestuje ce- kar, poln solate, ponovi staro vprašanje: »Kaj bo torej s kresniškim mostom?«

Spet sem rekel, da ne vem. Vem le, da je urad za prošnje

in pritožbe pri Zveznem izvrš- nem svetu poslal vloge občanov iz Kresnic in okolice uradu za prošnje in pritožbe pri republi- škem izvršnem svetu, ki se je posvetoval s komisijo za proš- nje in pritožbe skupščine obče- ne Litija in kresniškim obča- nom sporočil:

»Skupščina občine in njeni organi so takoj ukrepali, da se zagotovi prevoz prek Save, ki ga je s pomočjo Kresniške in- dustrije apna in Vodne skupno- sti tudi zagotovila. Za ureditev prevoza je bilo potrebno izde- lati nov čoln, napeti novo vrvi, utrditi obalo Save in urediti dostop do čolna. Vse to je se- daj urejeno in prevoz prek Save normalno funkcionira... Zahtevi občanov iz Jesenj, da bi ponovno postavili brv prek Save, pa skupščina ne more ugoditi, ker za to ni razpoložli- vih finančnih sredstev...«

Te stavke sem prebral iz do- kumenta, ki ga je urad za proš- nje in pritožbe republiškega iz- vršnega sveta poslal tovarišu Filipu Zupančiču, prvemu pod- pisniku peticije občanov.

Hkrati pa je v pismu še re- čeno:

Imenovana je komisija, ki naj ugotovi vzrok, zakaj se je brv podrla. Komisija vzroka še ni dokončno ugotovila.

Minila sta skoraj dva mese- ca in danes občani Kresnic in okolice, ki nujno potrebujejo most, o katerem gre beseda, še ne vedo, kdo je kriv, da jim je Sava odnesla toliko sredstev in truda in da se zdaj morajo pre- peljavati prek reke z brodom. Kakršne so uporabljali naši pra- dedje.

Govorijo pa jim, da bodo morali ponovno začeti akcijo za gradnjo mostu. Vendar nisem srečal nikogar, ki bi bil zdaj pripravljen dati zanj eno samo prebito paro. Najprej zahtevajo čist in pošten račun. Tega pa ni. Zato so razočarani in jezni.

Tanja spet gleda v mojo be- ležnico.

»Striček, zakaj pišeš o mostu, če ga pa ni?«

»Samo zato,« pravim, »ker ga ni več!«

Zenica s cekarjem nekaj mr- mra, Tanjina mama pravi: »Kaj pomaga; vi pišete, mi beremo. Jutri pa bo spet tako, kot je bilo včeraj.« Stari kadilec pri- pomni: »Pa ne bi smelo biti tako; če drugega ne, naj nam vsaj povedo, kdo je zapravlil naše delo.« Mož ob oknu pravi: »Prav, povedati nam mora- jo, ampak mi potrebujemo nov most.« Jaz pa dodam: »Ko bo- ste vedeli, kdo je kriv, boste morda laže premagali svojo se- danjo ogorčenost in se enkrat storili vse tisto, kar ste že sto- rili, da bi dobili svojo višeco pot čez Savo.«

JANEZ VOLJČ

V dušeci soparici, ki je napovedovala hudo nevihto, je Alfonz Silc, predsednik delavskega sveta in vodja ži- vinorejskega obrata v kmetijski zadrugi Sentvid-Med- vode, razdraženo bruhal na računovodjo očitke, ki jih je že več mesecev kahal v sebi. — Za Silca je računovodja samovoljne brez primere, ki mu samoupravni organi in ves delovni kolektiv ne morejo do živega. Notranjo zakonodajo je prikojil sebi v prid. Sam zasluži kakih 230.000 S-din, da pa bi fizičnim delavcem izboljšal osebne dohodke, noče ni- česar slišati, čeprav ve za njihovo nezadovoljstvo. Na držav- nih posestvih ni nikjer tako velikega razpona med najniž- jim in najvišjim zaslužkom kakor v šentiviški zadrugi... V ljubljanski Emoni, kjer ima vodstvo veliko večjo odgo- vornost, je odnos med najnižjim in najvišjim osebnim do- hodkom 1:3,8, pri njih pa 1:4,46 — po planskih instru- mentih. Kakšen je v resnici, pa malokdo v zadrugi ve, ker so po računovodjevem mnenju osebni dohodki poslovna tajna... Predsednik komisije za delitev osebnih dohodkov bi moral prinesiti od sodišča dovoljenje, da bi si smel ogle- dati mesečne spiske zaslužkov, čeprav so po statutu kmetijske zadruge strogo zaupni samo podatki o hranilnih vlogah in vojnih zadevah...

Ko je Alfonz Silc obmolnil, sem globoko zajela sapo in pogledala tov. Planinca, predsednika RO sindikata kmetijskih delavcev Slovenije, s katerim sva skupaj obiskala kmetijsko zadrugo Sentvid-Medvode oziroma njen živinorejski obrat.

»Laže bi se pogovorili,« je dejal tov. Planinc, »če bi bil računovodja zvršen. Skličite ožji sestanek samoupravnega in sindikalnega vodstva in povabite računovodjo in mene.«

Silc si je zadovoljno mel roke.

Osouraženi računovodja ali samoupravna naivnost

»Povejte še,« je potem zaupno vprašal, »na katerega pravnika bi se obrnil, da bi se prepričal, ali osebni dohodki res niso poslovna tajna?«

Ob tem vprašanju se nisem mogla več premagati, ampak sem kar naravnost picila:

»Vaš računovodja je mogoče res preveč oblasten, z va- šim samoupravljanjem pa tudi ni vse v redu. Kdo je pa sprejel pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, ali ga ni de- lavski svet? Menda bi ja imel pravico videti tudi, kako delitveni instrumentarij deluje v praksi.«

»Pravilnika o delitvi osebnih dohodkov sploh nimamo,« je pobito odvrnil tov. Silc. »Pa četudi bi ga imeli, bi bilo narobe. Moramo se ravnati po planskih instrumentih, ki jih je naš zadrugi svet potrdil.«

Medtem, ko je v miznici iskal letni plan, sem nadalje- vala z napadom:

»Planske instrumente je tudi za delitev dohodka sprejel delavski svet, ali ne?«

»Ja... ampak na hitro... Direktorju sem svetoval, da bi osnutek plana zavrnili, ker zlasti delitev osebnih dohod- kov ni bila dobro obrazložena in utemeljena, pa me je pre- govoril, češ da je plan pravzaprav samo popačkan pipir, ki ga pa moramo čimprej odobriti... O planu smo razpravljali šele v juniju. Tja do marca se je pri nas govorilo, da letni plan sploh ni več potreben.«

In kaj ima pri tem računovodja?

»Računovodja je sestavil osnutek plana in v njem pred- videno delitev osebnih dohodkov. Vse skupaj je pa tako zapleteno, da še zdaj ne vem, kako lahko računovodja za- služi 230.000 starih dinarjev na mesec, ko ima ob planirani vrednosti točke samo 179.188 starih dinarjev osnovne. Poglejta plan, mogoče bosta vidva, tole razvozlala.«

S tov. Planincem sva si ogledala planirane številke in nazadnje priznala, da ničesar ne razumeva.

Silc je zopet triumfal.

»Rekel sem računovodji, da bi moral delitev boljše ob- razložiti, sploh pa, zakaj je računovodja soudeležen na naših osebnih dohodkih, ko je za podjetje važen poslovni uspeh... In veste, kaj mi je rekel? Da samo 5 odstotkov Jugoslovanov razume delitev dohodka in da se naj zaradi tega ne sekiram. Takole gleda na delavsko samoupravljanje.«

Medtem je prišel še Stefan Borčnik, predsednik sindi- kalne podružnice in vodja komercialne v šentiviški kmetijski zadrugi.

»Samoupravna naivnost se nam je maščevala,« je po- pravil Silca. »Dokler nismo dobili tega računovodje, ni nihče nikogar prikrajševal, zato so fizični delavci zaupali upravi in v delavskem svetu slepo izglasovali vse, kar je bilo pred- lagano. Notranja zakonodaja se nam je zdela sploh odveč. Se dobiček smo kar po domače delili, vendar pravično. Novi računovodja pa je našo naivnost in samoupravno prostodu- šnost temeljito izkoristil. Mislim, da bo vso notranjo zakonodajo obrnil sebi v prid, pa mu ne bo uspelo. Njegove osnutke pravilnikov za delitev dohodka, osebnih dohodkov in sklada skupne porabe je sedaj samoupravna komisija temeljito spremenila... Z nami se že ne bo več igral.«

»Pravilnik o delitvi dohodka in čistega dohodka morate vendar prilagoditi letnemu planu,« je pripomnil tov. Planinc. »Mogoče bomo plan spremenili. Rebalans je dovoljen, če je utemeljen... Če je računovodja na kmetijskem posestvu v Kočevju zadovoljen s 130 ali 140 tisočaki, mora biti tudi naš, če ne bomo poskakali drugega.«

Borčnikova razumna odločitev mi je bila všeč, vendar si nisem mogla kaj, da mu ne bi oponesla zakasnele sindi- kalne intervencije, ko je omenil, da bo treba delavsko samo- upravljanje učvrstiti.

»Kaj hočete,« se je nasmejal, »ob poštenih medsebojnih odnosih še opazili nismo te slabosti. Če komu v zadrugi ni bilo všeč, si je drugje poiskal delo in tako je življenje mirno teklo naprej. Zdaj so se razmere bistveno spremenile. Fluk- tuacije skoraj ni, s kruhom se ne more nihče več igrati, interes za zadrugo in dobre medsebojne odnose tudi zaradi tega raste. Kljub vsej jezi pa smo računovodji za nekaj le hvaležni: pomagal nas je samoupravno zdramiti. Prepričan sem, da delavski svet ne bo več nobenega predloga na slepo izglasoval.«

Zal mi je bilo, da razgovoru ni prisostvoval traktorist iz šentiviške zadruge, ki je za 360-urno delo prejel ob koncu meseca samo 130.000 S-dinarjev, in tisti delavci, ki prelivajo znoj za 50 starih tisočakov na mesec in preklanjajo samo računovodjo...

MARIOLA KOBAL

KUPUJTE VEDNO MODERNE IN ELEGANTNE SRAJ- CE ZNAMKE »DELTA«

Kolektiv »Delte« čestita vsem občanom občine Ptuj za njihov praznik!

PORTRETI IN SREČANJA

Kadar med hojo po mestu z odprtim časnikom tipa skozi množico ali se v kavarni obda s kupom tujih revij in se ure in ure ne zme- ni za zgovorno okolico, ni nič paradnega na njem. Prej je podoben odljudnemu knjižnemu molju, ki je v tridesetih letih požrl poleg gimnazijskih in strokovnih knjig o elektriki, obveznih za inženirje šibkega toka, še vse ruske klasi-

popolnoma. Prepričan sem, da bi naša gospodarska reforma veliko hitreje uspela, če bi nam uspelo reformirati tudi vlogo strokovnosti in znanja. Glejte, svoje delo obvladam. Cesar ne vem, poiščem v knjigah, toda pripravljam se za prihodnost. V Angliji namera- va PTT služba urediti elek- tronske informacijske centre, slej ko prej bomo Angleže po- snemali tudi mi in takrat bom magister elektronike... Mi-

PARADNI KONJ

ke, filozofe z vseh strani neba in najvplivnejše znanstvenike ter se tako spremenil v živo zakladnico znanja s samobitno življenjsko filozofijo poguma in samozavesti, tenkočutne po- štenosti in neomajne vere v zmago znanja.

Takšen je Josip Majski, in- ženir za visokofrekvenčne na- prave in ljubljanski podjetju za PTT promet, ki je sebi in svojim šestim poklicnim kole- gom, ravno tako mladim inženirjem, nadel vzdevek: para- dni konji.

»Kadar je govora o kvali- fikacijski strukturi v našem podjetju,« mi je Majski razla- gal inženirski epiteton, »se hvalijo z nami, dokazujejo svojo naprednost in posluh za modernizacijo PTT službe, ven- dar pa vsaj zase ne morem reči, da sem popolnoma izko- riščen in da dajem vse iz se- be, kar bi zmozel in za kar se čutim sposobnega. Da me ne bi napak razumeli: svojega šefa izredno cenim, čeprav je samo mehanik. Praksa mu je dala bogato znanje, razen tega je naravno nadarjen... Toda če imaš strokovno izobrazbo, si samozavestnejši in se znaš s prepričljivimi argumenti strokovno postaviti po robu vsemu, kar ne ustreza intere- som družbe. To seveda ne ve- lja samo za našo službo.«

In že je iz kože paradnega konja skočil v kožo družbene- ga kritika, ki je med podpi- plomskim študijem avtomatike postal oboževalec Wimmela, očeta kibernetike, in se z nje- govimi besedami bori zoper strokovni primitivizem ter za- postavljanje strokovnjakov.

»Wimmel pravi, če ne izko- rišči vseh človekovih sposob- nosti, ga degradiraš kot člove- ka in kot strokovnjaka, hkrati pa je to neodpuščljiva materija- alna razpisnost, še usodnejša, kot če strojev ne izkoriščaš

slim naprej... Ameriški uni- verzitetni profesor Jang napo- veduje, da bosta na vsakega zaposlenega prišla ob koncu stoletja po dva razvijalca. Ob tem silovitem tempu napred- ka boleče občutim našo zasta- relo miselnost o vodilnih lju- deh...«

Besede so bruha iz Maj- skega z ognjem zanesenjaka, ki ga je življenje ojeklenilo. Kot petletni deček je občutil grozoto vojne. Skupaj z ma- mo, bratom in tremi sestrami bi moral biti ustreljen, pa se je italijanskemu vojakcu iz- muznil med nogami, še pre- den so padli strelji in se kot preganjana žival zapodil v krševje nad rodno vasjo v bli- žini Splita. V eni uri je izgu- bil vse, kar je imel, da konca vojne pa šestindvajset svojih sorodnikov. Potem ga je vzel k sebi stric v Split. Sedem lju- di je preživljal s svojim za- služkom muzejskega čuvaja. Majski je bil večkrat lačen kot sit, spal je na podu, toda imel je spet dom.

»Sprva sem bral zato, da bi pozabil na revščino in da bi dekletom ugajal,« je brez tro- he bahavosti povedal inženir Majski. »Potem je postalo branje življenjska potreba. Ruske klasike — Dostojevskega. Tol- stoja in Gorkoga sem tudi po- štirikrat prebral. Z njihovo pomočjo sem uravnal svoje življenjsko krmilo in se začel poglabljati v delovanje skritih silnic na šahovnici življenja.«

V svoji listnici hrani citate iz Tagoreja, Gandhija, misli številnih slavnih znanstveni- kov, ki potrjujejo njegovo živ- ljenjsko filozofijo.

Za svoje življenjsko geslo pa si je Majski vzel tele Gan- dhijeve besede: »Gojim mirno hrabrost: umreti, ne da bi ubi- jal. Tistemu, ki te hrabrosti ni- ma, svetujem, da goji umet- nost ubijanja in se spril- jazni s tem, da bo ubit. Bolje je to, kakor da bi bežal pred nasiljem. Kdor beži pred nasi- ljem, dela dvojni zločin: dovo- ljuje negativnemu, da ugonobi pozitivno in da pozitivno ne ugonobi negativnega.«

To geslo Majski prenaša na znanost in na odnos do znanosti in strokovnjakov in do vsega življenja.

Za ta spopad se nenehno izpopolnjuje. Zjutraj vstaja četrt ure poprej, da preleti Delo, med potjo v vrtec, ka- mor hodi po drugi uri po mlajšega sina, prebere Politi- ko... Toda do ljudi je topel in mehak, prav takšen, kakor takrat, ko se je znašel sam v skalah in so mu dobri ljudje pomagali, da ni umrl od la- kote. MARIOLA KOBAL

Naš podlistek

CIVILNO-PРАВNA POGODBENA RAZMERJA O DELU OVIRAJO REDNO ZAPOSLOVANJE

Po zakonu o delovnih razmerjih je delovno razmerje, skle- njeno za nedoločen čas, osnovno in najvažnejše delovno raz- merje. Kot izjemo dopušča zakon še delovno razmerje, sklenjeno za določen čas, v katerem pa je delavec prav tako polnopraven član delovne skupnosti v času svoje zaposlitve.

Za delovno razmerje, sklenjeno za določen čas, veljajo vsa določila zakona o delovnih razmerjih glede pravic in dolžnosti delavca, v primeru, da se to delovno razmerje podaljša prek časa, za katerega je bil delavec sprejet v delovno organizacijo, pa avtomatično, po sili samega zakona nastane redno delovno razmerje za nedoločen čas. Zakon tudi določa, v kakšnih pri- merih se delovno razmerje za določen čas sploh lahko sklene (sezonska dela, začasno povečanje obsega delovne organizacije, nadomeščanje vojaškega obveznika na njegovem delovnem mestu itd.).

V člnih 138 in 140 pa zakon obravnava tako imenovano ci- vilno-pravno delovno pogodbo, ki se ne šteje za delovno raz- merje. Po 138. členu zakona se civilno-pravna pogodba lahko sklene za delo in naloge, za katere ni potrebno gospodarski organizaciji ustanoviti posebnega delovnega mesta, ker so ob- časne ali začasne in ne trajajo brez presledka dalj kot tri dni, ali pa za opravljanje dela ali nalog, ki imajo majhen obseg in zaradi svoje začasnosti ali občasnosti niso takšne, da bi bilo v organizaciji dela potrebno zanje posebno delovno mesto. Zakon postavlja nadaljnji pogoj, da se za to drugo vrsto nalog lahko sklene civilno-pravna pogodba samo z delovnimi ljudmi, ki jim tako delo ni edini in glavni vir dohodka za preživljanje in, ki iz takega dela ne pridobijo pravic, ki jim je podlaga in pogoj delovno razmerje. Končno zakon zahteva od gospodarske orga- nizacije, da v svojem statutu določi, za katera dela ali naloge se lahko sklene civilno-pravna delovna pogodba.

NA ROB SKUPŠČINI REPUBLIŠKE SKUPNOSTI SOCIALNEGA ZAVAROVANJA DELAVCEV SLOVENIJE

PRIMANJKLJAJA VEČ KOT DVE MILIJARDI IN POL

Minula skupščina republiške skupnosti socialnega za- varovanja delavcev je bila zelo burna. Na dnevnem redu je bila namreč mimo razprave in sklepanja o povečanju pokojnin za 7 % in invalidnin zaradi nesreč pri delu ali poklicnih bolezni od 1. januarja letos tudi razprava o poslovanju skladov socialnega zavarovanja v prvem le- tošnjem polletju. In zlasti v tej točki dnevnega reda je bila razprava razgibana.

NAJVEČ IZDATKOV ZA ZDRAVILA

K tako živahni razpravi pa so člani skupščine nedvomno spodbudili podatki o tem, da skladi zdravstvenega zavarova- nja delavcev izkazujejo v po- slovanju prvega polletja več kot 2,5 milijarde starih dinarjev primanjkljaja. S tem pa se je uspešnost poslovanja skla- dov v primerjavi z enakim obdobjem minulega leta še zmanjšala, saj je znašal odnos primanjkljaja do izkazanih izdatkov skladov lani 6,28 %, medtem ko znaša letos že 7,7 %.

In kot so člani skupščine ugotavljali v nadaljevanju raz- prave, je tolikšen primanjkljaj nastal zavoljo presegevanja izdat- kov skladov, ki so dosegli v pr- vem polletju 52,7 % za letos planiranih sredstev. Pri tem je bilo ustvarjenega na območju Slovenije 72,1 % primanjkljaja zavoljo presegevanja izdatkov za zdravstveno varstvo in le 27,9 odstotka zavoljo presegevanja vseh preostalih izdatkov sklada, kot denimo izdatkov za vzdrž- vanje administracije socialnega zavarovanja in podobnega. Ob tem pa je edino komunalna skupnost Murska Sobotna zmanj- šala primanjkljaj z nižjo rea- lizacijo vseh drugih izdatkov, ki je nastal kot posledica pre- seganja izdatkov za zdravstveno varstvo. Od posameznih postavk zdravstvenega varstva pa je na- stal največji primanjkljaj pri izdatkih za zdravila, in sicer predstavljajo 34,7 % vsega izka- zane primanjkljaja, ter pri izdatkih za bolnišnično zdravlje- nje, ki pomenijo 32,5 % ustvar- jenega primanjkljaja.

BODO SPREJETA PRIPOROČILA KAJ ZALEGA?

Na osnovi omenjenih ugot- ovitev in spriču nje po usklaje- vanju potrošnje skladov zdrav- stvenega zavarovanja z mož- nostmi in posameznih komunal- nih skupnosti, ki jih določa obseg zbranih dohodkov, je

minula skupščina republiške skupnosti priporočila vsem skupščinam komunalnih skup- nosti socialnega zavarovanja, komunalnim zavodom za social- no zavarovanje ter zdravstve- nim centrom, naj storijo vse, da bodo izdatke prilagodili do- toku dohodkov. Člani skupščine so menili, da zaradi sedanjega primanjkljaja še ni potrebno spremeniti primarne delitve sredstev zdravstvenega zava- rovanja in odnose med sredstvi za zdravstveno varstvo in sredstvi za denarna nadomestila ob bo- lezenskih dopustih. Morebitni primanjkljaji, ki pa bi nastali zaradi presegevanja potrošnje pri denarnih nadomestilih za bole- zenske dopuste, pa naj ne gre- do v breme sredstev, ki so predvidena za zdravstveno var- stvo. Da pa bi uskladili potroš- njo skladov zdravstvenega var- stva z dohodki, je republiška skupščina tudi priporočila zdravstvenim centrom in zdrav- stvenim zavodom, da ukrepejo vse potrebno za lastno rentab- ilno poslovanje in za znižanje stroškov pri zdravstvenem za- varovanju.

• LJUTOMER:

Manj sredstev za sklade

V ljutomerski občini ugotavljajo, da so nekatere delovne orga- nizacije v letošnjem polletju povečale osebne dohodke na škodo skladov in da so porušile dosežanja razmerja med sredstvi za osebne dohodke in sklade. Tako se je na primer v gostinskem podjetju »Jeruzalem« celotni dohodek povečal v primerjavi z lan- skim prvim polletjem za 24 odstotkov, dohodek je porasel za 43 odstotkov, bistveno so se povečala tudi sredstva za osebne do- hodke, skladi podjetja pa so se zmanjšali za 15 odstotkov. V kri- ževski opekarni so ob polletju dosegli 53-odstotno povečanje do- hodka, osebni dohodki so porasli za 77 odstotkov, sredstva za sklade pa je kolektiv povečal samo za 23 odstotkov. Tudi v Tehno- stroju so ob 11-odstotnem povečanju celotnega dohodka namenili za sklade 36 odstotkov manj sredstev. Za skoraj 16 odstotkov pa so v primerjavi z lanskim prvim polletjem zmanjšali sredstva za sklade tudi v trgovskem podjetju Vesna.

Smotrnost take politike delitve ustvarjenega dohodka pa bo treba temeljito pretehtati. Predvsem pa si bodo morali v teh delov- nih kolektivih odgovoriti na vprašanje, ali niso s tolikšnim po- večanjem osebnih dohodkov ogrozili svoj nadaljnji razvoj.

T. S.

FECRO

TOVARNA KOVANH IZDELKOV - SLOVENJ GRADEC

Izdelujemo vse vrste mesarske opreme, tudi v svobodnih izvedbah, iz nerjavečega materiala. Naši kakovostni izdelki so nujni del opreme sodobno in sanitarno popolnih klavnic. Poleg tega izdelujemo vse vrste kos, krogel za mletje rude in prosto kovanih in matriciranih odkovkov.

Ali veste...

...da imamo v deželi sadja in mleka samo 163 specializiranih prodajal, kjer točimo sadne sokove in mleko in hkrati 15.700 lokalov, kjer točimo alko- hol;

...da smo imeli v Ju- goslaviji pred dvanajstim leti komaj 13.000 potniških avtomobilov — to je tisoč manj kot pred vojno — in da smo imeli ob koncu mi- nulega leta že 444.432 regi- striranih motornih vozil, od tega 237.236 osebnih avto- mobilov. To je sedemnajst- krat več kot pred dvanajsti- mi leti in dvakrat več kot leta 1961;

...da je delalo v Ju- goslaviji samo v minulem letu šoferski izpit več kot 350.000 državljanov;

...da znaša dolžina cest v naši državi 78.000 kilome- trov in da je od tega komaj 13.000 kilometrov sodobnih cest;

...da je bilo v minulem letu na naših cestah 42.806 prometnih nesreč, v katerih je izgubilo življenje 2113 ljudi in da je bilo 31.537 laže in teže ranjenih;

...da je v letošnjem letu izgubilo življenje na vsaki 1000 motornih vozil 4,7 Jugoslovancov, kar presega vsa svetovna povprečja. V Angliji znaša namreč ta številka 0,5, v Ameriki 0,6, Avstriji 1,4, Nemčiji 1,2 itd., itd.;

...da je bilo izdelanih v Jugoslaviji leta 1955 760 avtomobilov in da je to šte- vilo naraslo deset let kas- neje za 46-krat;

...da se danes zgodi v naši domovini vsak dan več kot 120 prometnih ne- sreč;

...da je 87,3 % vzrok prometne nesreče tako ime- novani človeški faktor;

...da znaša materialna škoda v Jugoslaviji na rač- un prometnih nesreč v zadnjih petih letih že več desetini milijard starih di- narjev;

...da je narasel inozem- ski turizem v Jugoslaviji v zadnjih petih letih povpreč- no letno za 25 %, inozemski turizem v Evropi pa po- vprečno letno za 12 %, kar pomeni, da zanimanje za Jugoslavijo iz leta v leto narašča;

...da so v Kmetijski zadruzi Gabrovka-Dole do- segli lani samo v triletni letu za 5 milijonov novih din dohodka, kar je 55 % več kot v istem razdobju lani.

obrotnemu servisu. Vendar je problem precej globlji: za redno delovno razmerje je gospodarska organizacija dolžna plačevati vse prispevke iz osebne dohodka, medtem ko pri delu na podlagi civilno-pravne pogodbe to ni potrebno in so tudi pri- spevki minimalni. Jasno je, da zato gospodarske organizacije za različna priložnostna dela, ki pa so po svoji pravni naravi dejansko redna delovna razmerja, sklenjena za določen čas, raje sklenejo civilno-pravno pogodbo in se s tem izognejo večji finančni obveznosti. To se pojavlja pogosto predvsem pri sezo- nskih delih, pri zaposlovanju na podlagi različnih osebnih zvez, ali pa je to tudi stranska pot reševanja nizkih pokojninskih prejemkov upokojencev. Služba družbenega knjigovodstva več- krat tudi ne more ugotoviti, ali gre za civilno-pravno delovno pogodbo ali za redno delovno razmerje, sklenjeno za določen čas, tako da številna tourstna pogodbeno razmerja ostanejo nesankcionirana in se zanje ne plačujejo prispevki. To je tudi razumljivo, saj ta razmejitev predstavlja pravno vprašanje, ki ga finančni inspektorji dostikrat sami ne morejo rešiti. Glede na to pa tudi zbledi določilo 143. člena TZDR, da se gospodarska organizacija kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 1000 do 10.000 N-dinarjev, če sklene pogodbo o civilno-pravnem raz- merju v nasprotju z določbami zakona. Prav tako se lahko kaznuje odgovorna oseba delovne organizacije z denarno kaznijo do 500 N-dinarjev. Namen zakona je namreč, da civilno-pravno pogodbeno razmerje čim bolj omeji, zato predvideva tudi ostre sankcije. Vendar se veliko rednih delovnih razmerij za določen čas še zmeraj skriva za civilno-pravno pogodbo kot preprostejšo in cenejšo varianto zaposlovanja.

V današnjem času, ko brezposelnost pri nas stalno narašča in je dosegla že skoraj 7-odstotno stopnjo, mislim, da bi bilo treba energično odpraviti vse sinekure in številne honorarne zaposlitve, saj se čisto prav zato številna delovna mesta ne odpro. Po mojem mnenju je omenjeno institucijo zakona čas že prerastel in ne bi bilo posebne škode, če bi jo novelirani te- meljni zakon o delovnih razmerjih, ki je pripravila, povsem izključil. Delovno razmerje, sklenjeno za določen čas, bi tako ostalo edina izjema in bi tudi to delovno razmerje s tem dobilo svoje pravo mesto, ker ga praksa ne bi mogla izenačevati s ci- vilno-pravnimi pogodbenimi razmerjem. ANTON PODGORSEK

Tokrat radovljiški primer

● NEPRIČAKOVAN INTERES RADOVLJIŠKIH OBČANOV ZA GLEDALIŠČE

Ob zaključku gledališke sezone 66/67 je bila v Klubu kulturnih delavcev Kranja nekakšna okrogla miza na temo: kako se občani Gorenjske srečujejo z gledališkim življenjem. Pobudo za ta razgovor je dal uredniški odbor kulturne priloge Glasa Gorenjske — »Snovanja«.

Med drugim se je razgovor sukal tudi okrog vprašanja, kako so se gorenjske občine odzvale akciji Sklada za pospeševanje kulturne dejavnosti SRS, s katero si le-ta že dve leti prizadeva ob 50 % lastnem sofinanciranju posredovati kar najširšemu slovenskemu območju gostovanja vseh slovenskih poklicnih gledališč.

Lani februarja smo v »Delavski enotnosti« opisali precej obširno »kranjski primer«, saj se je kranjska občinska kulturna politika že v tej sezoni »odprla« tako rekoč gostovanjem vseh slovenskih poklicnih gledališč, vključno Mladinskemu gledališču iz Ljubljane in Tržaškemu gledališču. Po letošnji sezoni lahko zapišemo — da bi vsaj na neki način pokazali, kolikšna je bila tudi realizacija takšne kulturne politike! — da so se v kranjski občini denarna sredstva za gostovanja poklicnih gledališč v dveh letih za dvakrat povečala.

Letos lahko tudi z zadovoljstvom zapišemo, da so se tudi na Jesenicah »vrata odprla« gostovanjem poklicnih gledališč, pa čeprav bolj načrtno doslej še Drami SNG iz Ljubljane.

Zal pa se republiški akciji za posredovanje predstav poklicnih gledališč doslej še nista odzvali občinski skupščini Trzin in Skofja Loka: prva izpolnjuje vrzel vsaj z gostovanjem Mestnega gledališča ljubljanskega za tovarniške sindikate, v Skofji Loki pa je še ta oblika gostovanja, ki so jih v preteklosti organizirali delovni kolektivi, v tej sezoni zamrla.

Morda najbolj načrtno kulturno politiko v zvezi z gostovanjem poklicnih gledališč pa si je v dveh letih izoblikovala radovljiška občina. O radovljiškem primeru vsekakor kaže tokrat zapisati nekoliko več. Še prej pa naj povemo, da je v letošnjem letu Sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti SRS razpolagal z 33 milijoni S-din za posredovanje predstav poklicnih gledališč, od česar je skoraj 5 milijonov S-din usmeril že na Gorenjsko, v občino Kranj, Radovljico in Jesenice. To ni malo, lahko pa bi bilo tudi več. Zanimivo pa je, da je od teh 5 milijonov S-din pripadalo radovljiški občini kar 2.700.000 S-din. Ob podrobnejšem opisu radovljiškega primera pa nam bo tudi jasno, zakaj je prav radovljiški občinski sklad tako »naklonjen«.

NE LE SKRB ZA OBČANA V OBČINSKEM SREDIŠČU

Verjetno ne bomo nikomur krivični, če zapišemo, da je na kulturnem področju v radovljiški občini najbolj aktivna Občinska kulturno-prosvetna zveza. Čeprav na občini včasih namigujejo, češ, bolje bi bilo, če bi se Zveza zanimala bolj za društveno dejavnost, pa se Ob-

činska kulturno-prosvetna zveza v Radovljici zelo dobro zaveda, da je skrb za kulturno življenje njihovih občanov celovita naloga in da morata to življenje vsak po svoje izpolnjevati tako amatersko kot poklicno kulturno in umetniško snovanje.

Njihove amaterske dramske skupine vsako sezono naštevajo 6 do 8 dramskih del, vsako leto tudi priredijo občinsko dramsko amatersko revijo, toda to je bore malo za kolikor toliko pestro gledališko življenje radovljiških občanov. Zato so v sezoni 66/67 naredili zanimiv poizkus. Organizirali so v treh centrih, v Radovljici, Kropi in na Bledu, kar 13 gostovanj predstav Mestnega gledališča ljubljanskega in Mladinskega gledališča. In v vseh treh mestih se je med ljudmi pokazal izredno velik interes za gleda-

lišče, prava »gledališka žej«. Zato so v letošnjem letu svoj plan še povečali na 39 predstav, od katerih jih je 28 že bilo in si jih je ogledalo kar 11.000 gledalcev.

Lani je Sklad za pospeševanje kulturnih dejavnosti podprl radovljiško občino za gostovanja gledališč le s 600.000 S-din. Letos, ko je bilo že očitno, da so v radovljiški občini poskrbeli ne le za občana v občinskem središču, marveč tudi iz drugih večjih središč v občini, pa je Sklad svoj pripevek zelo dvignil. Zanimivo je namreč, da se je posredovanje predstav poklicnih gledališč ustavilo doslej v Sloveniji v glavnem le v občinskih središčih. Njihovo zaledje, da tako rečem, razen v radovljiškem primeru in primeru Slovenske Bistrice, pa je ostalo še dokaj prepuščeno kulturnemu mrtvulu in malemu TV zaslonu.

Seveda pa s tem še ni rečeno, da v Radovljici nimajo nikakršnih preglavic s temi gostovanji. Čeprav imajo na Bledu odprodanih 140 abonmajskih sedežev in so v Kropi odkupili celotno dvorano, pa jim posebne denarne težave povzročajo zelo visoke najemnine za dvorane. V Radovljici morajo za kinodvorano odšteti 50.000 S-din, na Bledu pa za dvorano v Zavodu za napredek turizma kar 100.000 S-din. Res, neverjeten »posluš« za poveževanje turiz-

ma s kulturnim življenjem! Predstave poklicnih gledališč si v radovljiški občini ogleda tudi do 95 % vse šolske mladine. Solarje iz Bohinjske Bistrice so k predstavam do marca prevajali avtobusi. Zdaj pa je avtobusnih popustov konec in kaj bo jeseni? Morda pa bo avtobusno podjetje le pokazalo več posluha za kulturno življenje otrok in jeseni vendarle omogočilo cenejši prevoz otrok h gledališkim predstavam!

Morda čez čas tolikšnega zanimanja za gledališke predstave v Radovljici, Kropi in na Bledu ne bo več, toda načrtno usmerjanje mladih ljudi v gledališče vendarle zagotavlja neko kontinuiteto zanimanja za gledališko življenje. Vse predstave poklicnih gledališčnikov pa si lahko zastoj ali za nagrado ogledajo tudi domači gledališki amaterji, kar njihovemu amaterskemu gledališkemu snovanju gotovo tudi »širi obzorja«. In če bi sindikat ostalo lahko več članarine, bi gotovo tudi kolektivi v bodoče še bolj kot doslej podprli želje delavcev, da si ogledajo čim več gledaliških predstav.

In prav to, da so v radovljiški občini poskrbeli za gledališko življenje vseh svojih občanov — ne le Radovljičanov — je najbolj simpatično, kulturno vso javno podporo in pohvalo. S. G.

OB SESTAVI SKUPNEGA PROGRAMA DELAVSKIH UNIVERZ ZASAVJA:

Pravočasni predlogi

Številna zasavska podjetja, zavodi, družbeno-politične organizacije in tudi posamezniki so pred kratkim dobili v roke enoten program izobraževanja za sezono 1967/68. S tem so delavske univerze v Hrastniku, Trbovljah in v Zagorju uresničile prvi dogovor na področju medsebojnega sodelovanja.

Program temelji na nekaterih dosedanjih izkušnjah vseh treh delavskih univerz, upoštevajoč potrebe celovitejšega znanja na vseh področjih izobraževanja. Sestavljavci programa so zelo temeljito proučili možnosti za razvoj strokovnega, družbeno-ekonomskega in političnega izobraževanja. Niso pa zanemarili niti splošnega in poljudnoznanstvenega izobraževanja in vzgoje, zavedajoč se, da je zelo pomembno seznanjati ljudi z vsem tistim, kar jih zanima in do česar kažejo posebna nagnjenja.

Program pa želi uveljaviti tudi nekatere nove oblike izobraževanja. Tako bodo npr. podprli prizadevanja družbeno-političnih organizacij, da ljudje ne bi le pasivno bili seznanjeni z našo zunanjo politiko, marveč da bi v njenem oblikovanju sodelovali tudi z lastnimi pogledi

in stališči. Najskrbnejše pa je v programu zagotovljeno obdelano družbeno-ekonomsko izobraževanje, s katerim doslej delavske univerze niso bile zadovoljne. V program so vnesli vrsto novih predavanj, novih poglavij in vsebinsko novo zasnovanih seminarjev. Odpadla pa je marsikatera več ali manj stereotipna tema. Poleg tega pa program hoče zadovoljiti tudi vse tiste ljudi, ki šele pričenjajo spoznavati zakonitosti sodobnega sveta in družbe.

Delavske univerze so ta skupen program namenoma zelo zgodaj predložile vsem zainteresiranim. S tem so se hotele izogniti morebitnim izgovorom, da ta ali ona zainteresirana skupnost ni imela dovolj časa, da bi k programu dala svoje mnenje. Prvi odziv v vodstvih družbeno-političnih organizacij in v

nekaterih delovnih organizacijah so zato zelo dobri. Več ali manj so enotnega mnenja, da je program solidno pripravljen in da upošteva različne specifičnosti ter nekatere izkušnje iz dosedanjega izobraževanja.

Za delavske univerze je program seveda šele začetni korak. Realizacija vsebine programa bo odvisna tudi od naročnikov. S tem pa delavske univerze nimajo kaj dobrih izkušenj. Odgovorni organi v delovnih organizacijah bi namreč ugnili zopet odlašati z odločitvijo, kaj in katere seminarje in predavanja bi naročili. Tako zavlačevanje pa ugnili zavleči sam začetek izobraževalne sezone tja v pozne jesenske mesece. Delavske univerze pa bi ob takem zavlačevanju tudi težko pravočasno poskrbele za predavatelje in skripta.

Zato bodo vodstva delavskih univerz še pred koncem avgusta obiskala vsa večja podjetja in vodstva družbeno-političnih organizacij. S tem bodo pospešila njihove odločitve in lastne priprave na novo izobraževalno sezono.

M. V.

Jeseniški martinariji tudi pojejo

Martinariji, ki opravljajo v jeseniški Železarni gotovo najnapornejše delo, so se že pred dvema letoma organizirali tudi kot pevci. Po težkem delu jim bo pevski zbor gotovo nudil nekoliko razvedrila. K prvi vaji se je zbralo petnajst martinarijev, ki sicer dotlej še niso peli v pevskem zboru, imeli pa so do petja veselje. V zboru peti pa ni bilo tako enostavno, kot so si predstavljali. Na pevskih vajah, prvih, je tekel znoj skorajda tako kot pri delu v grapi.

Od vaje do vaje pa je šlo lažje. V dveh mesecih so naštevajo kratak program in z njim nastopili na proslavi dneva zmage, ki so jo organizirali za martinarije in njihove sorce na Mežakliji. Prvi nastop jih je navdušil in ker so naleteli tudi na polno razumevanje za delo pevskega zbora pri obratovodnji ing. Čopu in grupnem šefu ing. Karbi, so nadaljevali. Zbor se je od nastopa do nastopa popravljaj. Lani in letos je tudi že sodeloval na spomladanskem koncertu, ki ga prireja vsako leto »Svoboda« Tone Čufar. Martinariji-pevci pa sodelujejo tudi v jeseniškem združenem pevskem zboru in so danes pravzaprav že njegovo jedro. Tako jeseniški martinariji-pevci danes

izpolnjujejo vrzel, ki je nastala po ukinitvi moškega pevskega zbora na Jesenicah.

Zbor ima naštevajoč že kar lep program, še s posebnim zanosom pa vedno znova radi zapojejo »martinarsko«. Martinariji-pevci pa si tudi v poletnih mesecih niso dali predaha. Prvega avgusta so nastopili na proslavi občinskega praznika. V prihodnji sezoni pa bi radi svoj zbor še pomnožili. Vanj naj bi se vključili vsi železarji-pevci in tako bi Jesenice lahko dobile vsaj 100-članski moški pevski zbor. Vsekakor pa bi radi tolikšen zbor »postavili na noge« vsaj do prihodnjega leta, ko bo jeseniška Železarna praznovala svojo 100-letnico.

POLDE ULAGA

KAŠO IN KOGA ŠTIPENDIRAMO?

DE

ZASLEDUJE
ŠTIPENDIJSKO POLITIKO
V NAŠI REPUBLIKI

Za štipendije Tovarne avtomobilov Maribor ni zanimanja

Po ocenah izpred 10 let bi v TAM potrebovali 203 strokovnjake z visokošolsko izobrazbo, 137 delavcev z višjo izobrazbo in 336 absolventov srednjih šol. Te zahteve pa so doslej izpolnjene 65-odstotno. Izkušnje ob delitvi dela pa so pokazale, da pravzaprav ne potrebujejo toliko visokošolskih kadrov, kakor so predvidevali. Zato bodo jeseni postavili novo sistematizacijo delovnih mest, ki bo pokazala realne potrebe te tovarne po strokovnjakih.

538 ŠTIPENDISTOV TAM

Pretekli teden smo obiskali v TAM nekatere tovariše. Pogovarjali smo se s Stanetom Gavezom, vodjem centra za izobraževanje in sekretarjem OO ZK, s Stanetom Reboljem, predsednikom komisije za kadrovske organizacijske vprašanja pri delavskem svetu, s predsednikom delavskega sveta Marjanom Rožmanom in s predsednikom sindikalne podružnice Dragom Kmetom.

V razgovoru so nam povedali zanimiv podatek, namreč, da je pri njih najslabša struktura zaposlenih prav v oddelku za tehnološko pripravo dela! Po sistematizaciji delovnih mest izpred 10 let manjka v tem oddelku kar 31 delavcev z visokošolsko izobrazbo, 25 bi jih moralo imeti višjo izobrazbo, ki pa je še nima nihče in 25 končano srednjo šolo. Opravljeno srednjo šolo ima 17 delavcev, ostalih 25 delovnih mest pa danes zasedajo 1 delavec z višjo izobrazbo, ostali delavci pa imajo le visoko kvalifikacijo, kvalifikacijo, dva pa sta celo samo polkvalificirana delavca!

Zato v TAM intenzivno štipendirajo. Na visokih šolah v Ljubljani imajo 50 štipendistov, od tega kar 42 na strojni fakulteti, 4 delavci še izredno študirajo na ekonomski fakulteti, na višješolskih zavodih v Mariboru in Kranju ima TAM 23 rednih in 32 izrednih slušateljev. Na srednjih šolah imajo 9 rednih štipendistov in 59 izrednih. Razen tega pa še štipendirajo 343 učencev na Industrijsko kovinarski šoli v Mariboru.

Skupaj TAM štipendira 538 študentov, dijakov, učencev in svojih delavcev. V te namene da tovarna letno po 90 milijonov starih dinarjev, za skripta, honorarje predavateljem in udeležbo na raznih seminarjih pa še 49 milijonov starih dinarjev, kar znese skupaj 139 milijonov starih dinarjev!

Tudi letos so, v skladu s pravilnikom o štipendiranju in pravilnikom o olajšavah pri izobraževanju članov kolektiva v strokovnih šolah, razpisali za dijake in študente 31 štipendij, 120 štipendij pa še za učence Industrijsko kovinarske šole.

Na razpise, objavljene 15. in 18. julija v »Večeru« in 20. julija v »Delu«, pa se je do danes, 1. avgusta, javilo vsega 7 (z besedo: sedem) kandidatov za štipendije, namenjene za šolanje na IKS pa 20 prosilcev!

Povprečna višina štipendije je 27.000 starih dinarjev, poskušali pa bodo dvigniti povprečje na 33.000 starih dinarjev. Za študente strojne in ekonomske fakultete, študente metalurgije, tehnične matematike in fizike, novinarstva in slušatelje Višje šole za varnostne tehnike v Ljubljani in Višje tehniške šole v Mariboru ter dijake tehniških srednjih šol pa štipendije TAM očitno niso zanimive. Zakaž, v TAM ne vedo, radi pa bi vedeli!

20 JIH PROSI ZA ENO ŠTIPENDIJO

»Tudi v tovarni IMPOL v Slovenski Bistrici kadrovska struktura še ni zadovoljiva,« sta nam dejala vodja centra za izobraževanje Ladislav Kovacik in predsednik tovarniškega odbora sindikata ing. Jože Kavkler.

»Tako bi na primer potrebovali 140 ljudi s končano srednjo šolo, to zahtevo izpolnjuje 79 delavcev, in 116 strokovnjakov z visoko in višjo izobrazbo, ki jo ima sedaj le 52 zaposlenih!«

Prav zato so 55 delavcem omogočili izreden študij. 50 dijakov in študentov pa že prejema štipendijo tovarne. Samo letos bodo v skladu s pravilnikom o štipendiranju podelili 11 novih štipendij, in sicer 1 za strojno stroko na tehniški srednji šoli, 4 slušatelje Višje tehniške šole v Mariboru in 5 študentom strojne, elektro, metalurške ter ekonomske fakultete.

Že v nekaj dneh po razpisu so dobili 42 prošelj, od tega 20 samo za eno štipendijo — na tehniški srednji šoli za strojno stroko! Dvainšestdeset prosilcev pa je kandidiralo za 25 vajenskih mest!

V Mariboru pa ne morejo dobiti štipendistov! Višina štipendije je v IMPOL in TAM približno enaka, do sedaj so zaposlili v obeh tovarnah še vse svoje štipendiste, povprečni osebni dohodek pa je v TAM celo za nekaj tisočakov višji. Kriterij za izbiro kandidatov pa je tudi podoben. Prednost imajo socialno ogroženi in nadarjeni prosilci.

V METKI ŠTIPENDIJ SE NISO RAZPISALI

V Tekstilni tovarni in konfekciji Metka v Celju je na naše vprašanje odgovarjal Vlado Ramor, vodja splošno kadrovskega sektorja.

»Štipendiranje v Metki imamo urejeno s statutom podjetja in pravilnikom o delitvi osebnega dohodka. Letošnjih štipendij še nismo razpisali. Že nekaj let pa imamo stalno po 20 štipendistov, ker tudi pri nas kadrovska struktura še vedno ni zadovoljiva. Povprečna višina štipendije je 22.000 S-dinarjev, kar ni veliko, ker so tudi osebni dohodki v Metki nizki, le povprečno 58.000 starih dinarjev mesečno. Do sedaj smo vzeli v štipendije še vse svoje štipendiste, čeprav se s pogodbo ne zavezujejo, da bomo štipendista tudi zaposlili,« je zaključil Vlado Ramor.

Kadrovska struktura še ni v nobeni teh tovarnah zadovoljiva, se pa stalno popravlja. Do leta 1973 (t) bodo vsa delovna mesta, ki zahtevajo strokovnjake z visoko in višjo izobrazbo, v teh tovarnah že zasedena z ustreznimi profili.

MATJAŽ VIZJAK

Žeznine

Tovarna
čipk, vezenin
in rokavic
BLED

IZDELUJE:

- strojno klekljane čipke in strojne veznine
- vse vrste ženske konfekcije
- damske rokavice iz sintetičnih materialov, kombinirane s čipkami

Vse svoje izdelke vam nudimo po konkurenčnih cenah

V MODERNO UREJENI TRGOVINI NA BLEDU,
LJUBLJANSKA CESTA 8

Pri nas je zelo razširjeno mnenje, da bo mogoče odvisno delovno silo zaposliti zlasti v terciarnih dejavnostih. Včasih tudi slišimo, ali preberemo podatek, kako se v razvitih industrijskih državah odstotek zaposlenih v primarni (bazični) industriji manjša, oziroma je zelo nizek, visok pa je v terciarnih dejavnostih. Čeprav nisem prepričan, da novih možnosti zaposlovanja v terciarnih dejavnostih ni več, bi rad le poudaril, da je tudi na to potrebno pogledati s širšega vidika. Predvsem odnos med primarno in terciarno dejavnostjo ni matematično sorazmeren, ne deluje avtomatično; če je manj zaposlenih v primarnih dejavnostih, jih mora biti zato več v terciarnih. To razmerje res raste v obratnem sorazmerju, z majhnimi upadnji v sekundarni dejavnosti (predelovalna industrija), vendar raste na osnovi večjih vlaganj, produktivnosti, dohodka, modernizacije v primarni industriji. Tako sprošča delovno silo, s povečanim dohodkom na zaposlenega pa jim omogoča, da lahko večji del svojega dohodka porabijo za usluge pri višji življenjski ravni. Le v tem primeru bi lahko govorili o nekakšnem avtomatizmu. Vendar — ta avtomatizem je ekonomsko pogojen! Je posledica mehanizacije, večje produktivnosti in dohodka na zaposlenega. In če bi iz tega poskusili narediti zaključek, potem samo poudarjamo že napisano misel, da je potrebno zaradi ekonomičnosti, večje rentabilnosti, produktivnosti na zaposlenega delovno silo povsod, kjer je odvisna, kjer je že ekonomsko breme — sproščati, da bomo tudi pri nas doživljali naraven, ustaljen ekonomski razvoj.

Zaposlenost in nezaposlenost III.

Za ponazoritev te misli dve primerjalni tabeli, kako se spreminjajo odnosi med zaposlenimi v primarni, sekundarni in terciarni dejavnosti. Zaradi pomanjkanja prostora jemljemo le ameriške in slovenske podatke. Podobno, z majhnimi razlikami pa velja to tudi za Francijo in Nemčijo:

Prebivalstvo po sektorjih dejavnosti (v odstotkih)

Združene države	Primarne dejavnosti	Sekundarne dejavnosti	Terciarni dejavnosti
1900	37	29	34
1920	27	33	40
1940	19	32	49
1950	12	34	54
Slovenija			
1955	8,8	61,5	29,7
1960	7,2	60,2	32,6
1965	6,9	60,1	33,0

Ceprav ti podatki niso med sabo povsem primerljivi, kljub vsemu za osnovno trditve le zadoščajo. Večjo vrednost bi imeli, če bi za ta obdobja primerjali tudi narodni dohodek na prebivalca.

Ce ta del razmišljanj strnemo, potem lahko znova ugotovimo, da je najbolj realna perspektiva v rasti celotnega gospodarstva in da bi se vsakršni umetni posegi lahko le maščevali.

Druga misel, ki jo slišimo, je naslednja: »Ali ni bolje, da bi začeli z javnimi deli? Tako bi vse zaposlili, vsakdo, ki dela, pa ustvarja vrednost.« Tudi ta misel je vredna premisleka, je pa meč z dvema reziloma. Na pamet ni mogoče ugotoviti, ali je bolje vložiti denar v modernizacijo industrije, povečati njene zmogljivosti, ali pa začeti z javnimi deli, kjer bo predvsem zelo veliko fizičnega dela, veliko zaposlenih. Za taka dela je prvič potrebno imeti sredstva, drugič — fizično delo je vse bolj drago delo. Posebno še, če zasledujemo pri tem bolj zaposlitev kot pa ekonomski učinek. Potrebno pa je še najmanj dvojje: najboljši, premišljeni načrti in delovna sila, ki bi bila pripravljena na takih gradbiščih opravljati zlasti težka, fizična, nekalificirana dela.

Precej namigov tudi slišimo, da je potrebno drugače vrednotiti osebno delo v socializmu. Š to načelno mislijo soglašam. In to z dveh vidikov: Zakaj sektašiti, videti celo razrednega sovražnika tam, na tistih delih, kjer ga ni in izkoriščanje ni mogoče. Hkrati pa ne zatiskati oči tudi pred morebiti zaenkrat še bolj posamičnimi pojavi, ko so nekateri posamezniki, obrtniki, prevozniki, zakupniki že razpredli zelo uspešno mrežo sodelavcev, kar jim omogoča visoke zaslužke. Prav nobenih pomislekov nimam proti nikomur, ki sam s svojo družino, kakšnim pomočnikom tudi na modernih sredstvih za delo ustvarja dobrine. Kjer se pa to razrašča v veliko zaslužkarstvo, izkoriščanje delavcev, tam pa je potrebno videti, kje je meja osebnega dela v socializmu, ki ne temelji na izkoriščanju tujega dela.

Slišimo: privatni mojstri bi morali vzeti več vajencev v uk. Morda bodo imeti ti vajenci kot pomočniki samo zaradi tega že zagotovljeno zaposlitev? Ali pa je tudi naša dolžnost, da na tak način vzgajamo kvalificirano delovno silo za tuje delodajalce? Kaj je s tistimi šolami druge stopnje, ki postajajo že delno vzgajališče za odhod na tuje? Ne vem odgovora!

Pri vsem razmišljanju o zaposlenosti in nezaposlenosti pa se mi je en splošen odgovor le vsilil: To je hudo zapletena stvar, ki zahteva skrbne, pretehtane študije in prav tako premišljene, ne nestrpne odločitve.

VINKO TRINKAUS

Novost na tržišču!

VA-MO

Koncentrirano čistilno sredstvo

Za keramične ploščice, kopalne kadi, straniščne školjke, posodo, kamnite plošče, emajlirane in kromirane štedilnike

Proizvaja

- VA-MO čisti in daje sijaj
- VA-MO vam prihrani trud
- VA-MO polira in daje lesk

DELAVSKA ENOTNOST V AKCIJI

NADOMESTNI DELI VELJAJO DEVIZE

Nekatera protislovja in nerešena vprašanja v devizni participaciji

Kadar skušajo v storitveni obrti dokazati, da se vedno bolj uspešno vključujejo v turistično tržišče, so pravzaprav v težavah. Veliko manj imajo otipljivih številčnih dokazov za zasluge v deviznem prilivu kot na primer gostinci in trgovci. Zato zaleže njihov glas toliko manj pri neposredni delitvi deviznih sredstev. Navzlic temu pa ni prav nič težko dokazati, da bi bila brez njih turistična dejavnost osiromašena, da bi bil brez njih tudi devizni priliv manjši.

Statistični podatki pričajo, da se pripelje preko naših republik meja 94 odstotkov vseh avtomobilskih potnikov, ki potujejo v našo deželo ali preko nje. Ta podatek je posebno zanimiv za avtomobilske servise.

V zadnjih letih so se pri nas razvili po vseh večjih mestih specializirani avtomobilski servisi. Prav gotovo gre za sluzga za tak razmah servisov izdatnemu domačemu uvozu avtomobilov vseh najbolj znanih evropskih proizvajalcev. Zato ne kaže prikrivati, da smo takega razvoja servisov, njihovih uslug, najbolj veseli domači potrošniki in da imamo toliko večji interes, da bodo servisi sposobni popraviti vsakršne okvare na avtomobilih. Zal se jim to vedno ne posreči.

JANEZ AJSTER, VODJA ODDELKA PRIPRAVE DELA PRI PVG »STAVBAR« MARIBOR

VRZELI V POSLOVNEM SOŽITJU

V večini servisov so redkobesedni, kadar nanese pogovor na oskrbo z rezervnimi deli. Konsignacijska skladišča imajo »v zakupu« uvozniki avtomobilov. Če želijo servisna podjetja živeti z njim v dobrem poslovnem sožitju, potlej je najbolje, če preveč ne pripominjajo na sedanje poslovne odnose. Vedeti je namreč treba, da gospodarstvo uvozniki z devizno provizijo za uvožen avtomobil, ki ni tako majhna, in da je potlej od njih odvisno, kolikšen del deviznih sredstev bodo namenili za nadomestne dele.

V večini servisov zatrjujejo, da dobijo brez posebnih težav 70 do 80 odstotkov nadomestnih delov. Še vedno pa jim manjka

20 do 30 odstotkov delov. Silno nerodno je, kadar se zateče po pomoč na servis domači ali tuji avtomobilist, ki mu ne morejo popraviti vozila, ker nimajo rezervnega dela, ki sodi v tistih 20 do 30 odstotkov. V takšnih primerih pomagajo prizadeti avtomobilisti izletniški turizem v sosednji Italiji in Avstriji. Avtomobilisti, ki mu na domačem servisu niso mogli ustreči, ne ostane nič drugega, kot da se odpravijo po rezervni del preko meje. V naših servisih so tako ljubezni, da vam povedo natančen naslov servisa v sosednji Avstriji ali Italiji, kjer boste del zagotovo dobili. Kdor se je po takem nasvetu ravnal, ve, da bo onstran meje del zagotovo dobil, kajti če ga v servisu trenutno nimajo, ga oskrbijo v nekaj urah. Takšne poslovnosti pa si naši servisi ne morejo privoščiti.

NEREGISTRIRAN KONKURENČNI IZVOZ

Za usluge tujim avtomobilistom in za dejanski devizni priliv na račun servisnih storitev servisi niso neposredno udeleženi v devizni participaciji. Na nekaterih servisih zatrjujejo, da je v sezoni razmerje med domačimi in tujimi strankami celo 70:30. Med tako prometne servise sodi na primer avtopopravljalnica za avtomobile znamke

Volkswagen. V tem servisu imajo tudi menjalnico, da bi tujemu avtomobilistu prihranili potrebno nota. In vendar se tudi temu servisu zgodi, da nima na voljo vseh nadomestnih delov, da mora kdaj pa kdaj napotiti tujca drugam. Čeprav v servisu preobračajo devizna sredstva, jih ne dobijo niti toliko, da bi se reševali iz zadrege v najnujnejših primerih.

V skladiščih nekaterih uvoznikov, kot sta »AvtoCommerce« in »AvtoTehna« pa so rezervni deli na voljo, vendar samo za devizna sredstva. Trenutno zato ne terjajo servisi nič drugega, kot da bi bili deležni devizne participacije po vloženem prizadevanju za večji devizni priliv. Nekoliko bolj tihe so njihove želje, da bi dobili pod svojo streho konsignacijska skladišča. Pritrditi jim moramo, da prav gotovo najboljše vedo, kako bi morali imeti založena skladišča.

Medtem ko se nam kdaj pa kdaj zgodi, da iščemo avtomobilске usluge v Avstriji in Italiji, se nam sosedje oddolžijo za promet, ki ga ustvarjamo v njihovih storitvenih dejavnostih, z obiski v naših frizerskih in krojaških salonih. Tako so obrtniki prav teh dveh strok znali dokazati, da je poleg drugih turistov in med več kot 8 milijoni »maloolmejnih potnikov« veliko njihovih strank. Nikjer ne dokazujejo svojih trditvev v odstotkih, ker strank iz zamejstva ne preštejajo. Vendar pravijo v nekem krojaškem salonu v Mariboru, da bi lahko šivali samo za Avstrijce, če ne bi čutili, da so dolžni ustreči najorej domačemu potrošniku.

Vemo, da so obrtniške usluge v Avstriji dražje kot pri nas in da so konkurenčne cene najpomembnejši razlog, da z lah-koto prodajamo krojaške in frizerske usluge. Vemo pa tudi, da bi potemtakem morali tem obrtnim podjetjem priznati za sluzge za devizni priliv, da bi lažje nakupovali moderno opremo in da bi si lahko kupili tudi izrabljene nadomestne dele za uvožene aparate.

SE NAJBOLJE ZA PRIVATNE OBRITNIKE

V neurejenih deviznih razmerah pa so privatni obrtniki veliko na boljšem kot družbena obrt. Če družba ne prizna storitveni dejavnosti devizne participacije, so si jo nekateri privatniki v nekaterih strokah bolj v drugih manj sami priznali. Devizna sredstva dobijo bodisi z neposredno menjavo, delno pa tudi z nakupi in jih potlej spet delno prelivajo v uvoz nadomestnih delov za svoje storitveno področje, delno pa seveda za druge osebne potrebe.

Družbena podjetja storitvene obrti jim glede teza ne morejo in ne smejo konkurirati. Vendar se je tudi v podjetjih, posebej velja to za servise, že pojavilo prekupevanje z devizami. V nekem podružničnem servisu na Primorskem, na primer, ustanavljajo konsignacijsko skladišče za Fiatove rezervne dele in da bi lahko zamisel uresničili, so se pogodili z nekim uvoznim podjetjem za nakup deviz. Tako se po sili razmer zaradi ne-skladij v devizni participaciji tudi v storitveni obrti že srečujemo s trgovanjem z deviznimi sredstvi.

I. VRHOVČAK

NEKATERI PROBLEMI RAZVOJA GRADBENIŠTVA

III. METODA ZA ŠTUDIJ DELA — REFA

(Nadalj. iz prejšnje številke)

V večini delovnih kolektivov si postavljajo kot osnovno vprašanje delitev ustvarjalnega dohodka, žal pa veliko manj govorijo o tem, kako dohodek ustvariti, kako ga ustvariti več, kako ustvariti pogoje, ki bodo zagotavljali vedno večji dohodek. Malo je kolektivov, ki bi tem vprašanjem posvečali kaj več pozornosti, namesto tega pa se izgubljajo v razpravah o pravični delitvi minimalno ustvarjenega dohodka. Kako deliti dohodek, o tem vprašanju so napisane gore knjig, prikazani so številni obračuni in poznam celo primer, ko so delitev, da bi upravičili njeno pravičnost, izračunavali z integrali. Toda zelo malo pa je največkrat govora o tem, kako ustvarjati pogoje za povečanje tega dohodka, ki ga delimo s pomočjo integralov.

Te mučne razmere bi bilo treba odpraviti. Odpraviti pa bi morali najprej nenačrtnost dela. Če hočemo zniževati poslovne stroške s kakršnim koli namenom, ali če skušamo povečati dohodek, ali skušamo postati konkurenčni, bomo uspeli le, če jih bomo obravnavali sistematično in metodično. Če namreč prepustimo organizacijo dela delavcu samemu, potem si jo bo pač sam urejeval in oblikoval tako, kot mu bo trenutno kazalo, kot bo primerno njegovim strokovnim usposobljenosti in iznajdljivosti. Tudi to daje kajpak v proizvodnji nekatere uspehe, vendar ne zadostnih. Do povsem drugačnih uspehov pa lahko pridemo, če delo urejamo sistematično, metodično in če to nalogo opravlja strokovno usposobljen delavec ali skupina strokovnih delavcev.

Marsikatero podjetje bi takoj ustanovilo oddelek, v katerem bi reševali probleme te vrste, pa se boje, da jih ne bodo sposobni reševati. V marsikaterem podjetju so tudi polno zaposleni oddelki, ki bi naj obravnavali in reševali probleme te vrste, vendar jih ne rešujejo, ker jih ne znajo reševati, ali pa jih rešujejo nesistematično in nemetodično in so zaradi tega tudi rezultati piškavi. In marsi-

kje je prav nemetodično reševanje vzrok za odpor, ki ga čutimo pri proizvajalcih do takšnega reševanja.

Ze prej sem poudaril, da je v svetu več metod za študij dela. Ena od teh je REFA. Ni pa seveda nujno, da se oprimo ravno te metode, saj moram poudariti, da imajo vse enak cilj — metodično urejevati delovni proces.

Zakaj omenjam ravno REFA? Zato, ker imamo pri nas ravno za to metodo največ možnosti, da se z njo seznanimo. K nam je prišla iz Zahodne Nemčije in prodira v naša podjetja preko višje šole za organizacijo dela v Kranju, ki prireja o njej cenene tritedenske seminarje. Na teh seminarjih se lahko kadri, ki naj bi delali kasneje v pripravi dela, v podrobnosti seznanijo z osnovami, ki jih obravnava metoda za študij dela na štirih področjih. Ta štiri področja so:

- oblikovanje dela,
- predpisovanje časa,
- analitično vrednotenje dela
- proučevanje dela.

Napak bi bilo misliti, da dajejo seminarji recept za rešitev vseh problemov, ki tarejo podjetja. Recept za rešitev teh problemov je v kadrih, ki obiskujejo omenjene tečaje in ki potem skušajo kar največ problemov metodično rešiti. Udeleženci seminarja pa morajo biti strokovnjaki, ki poznajo v podrobnostih proizvodni proces, kajti le tako lahko predlagajo različne izboljšave. Zavedati pa se moramo tudi dejstva, da izboljšava proizvodnega procesa ni enkratna naloga, ki bi jo lahko rešili z receptom, pač pa mora postati stalna naloga službe v podjetju, ki se sistematično in metodično ukvarja z njo.

Iz lastnih izkušenj lahko povem, da se zelo malo ali pa sploh ne zavedamo, kako se da vsako leto bistveno spremeniti in pri tem doseči znatne prihranke — tudi 100-odstotne. Če problema ne začnemo metodično obravnavati, lahko hodimo dneve, tedne in leta mimo neoblikovanega delovnega procesa, pa se nam bo zdelo, da smo

dosegli že njegovo najpopolnejšo obliko. Ze prva metodična obravnavanja pa nam razkrijejo drugačen videz. Tako smo v našem podjetju v nekem primeru, ko so bili vsi, od odgovornih za proizvodnjo do tistih, ki so neposredno sodelovali v proizvodnji, prepričani, da je vse v najlepšem redu in da bolje sploh ne more biti, zmanjšali porabljeni čas za enoto opravljenega dela za več kot 100 %. Pri tem pa je bilo najvažnejše to, da smo po preoblikovanju dela porabili manj fizičnega napora kot prej.

Prvi uspeh je bil dovolj za spoznanje, da moramo tudi temu področju posvečati veliko več pozornosti. Od tedaj se ukvarjamo s študijem dela sistematično in ga ne prepuščamo nenačrtnim prizadevanjem proizvajalcev na delovnih mestih. To se nam bogato obrestuje. Poskusili smo in uspeli. Prihranili smo podjetju 100, 80, 50, 20, nekeje samo 5 ali 3 % od vloženih stroškov, ki smo jih imeli pred preoblikovanjem delovnih procesov.

V prihodnji številki: Metoda mrežnega planiranja

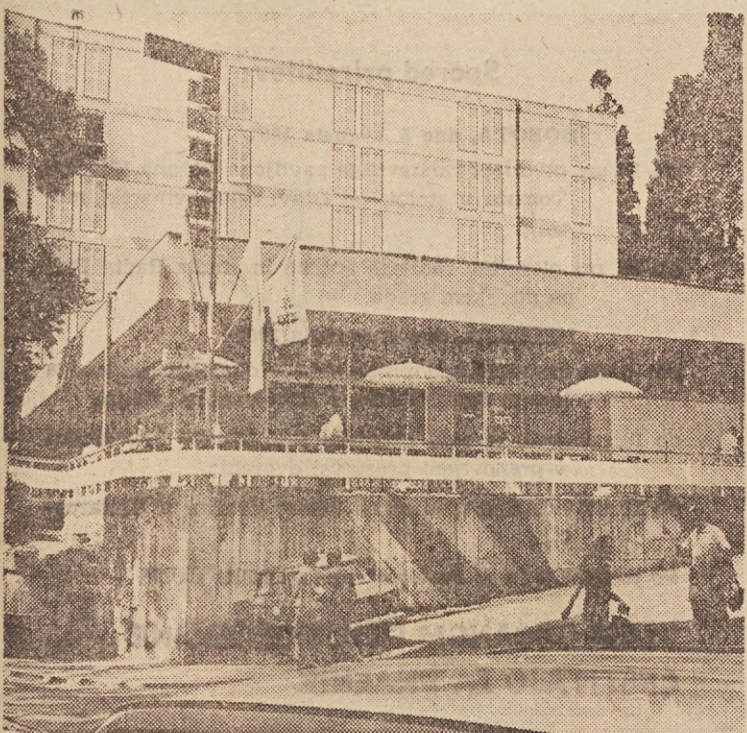

Vam nudi moden asortiment konfekcije, galanterije in metražnega blaga

modna hiša
LJUBLJANA - MARIBOR

PRODAJNI SERVIS

P - market v Opatiji

Te dni je trgovsko podjetje Preharna iz Ljubljane odprlo nov turistični P-MARKET tudi v Opatiji, našem najbolj znanim turističnem centru na severnem Jadranu. To je prvi korak ljubljanske Prehane v razširjanju trgovske mreže tudi izven naše ožje domovine, kar pa pomeni, da v trgovini tudi republiške meje niso več »nepreohodna« ovira.

Novi turistični P-MARKET, ki je bil zgrajen skupaj z novim hotelom PARIS, je za Opatijo nedvomno velika pridobitev, še posebej zato, ker je bilo v zadnjem času v tem letoviškem kraju, kamor prihaja vse več domačih in tujih turistov, že čutili pomanjkanje tovrstnih trgovinskih kapacitet.

Površina vseh prostorov novega P-MARKETA v Opatiji meri 737 kvadratnih metrov. Od tega je 356 kvadratnih metrov prodajnih prostorov vključno z bifejem, 230 kvadratnih metrov je skladišče, druga površina pa je namenjena pomožnim prostorom in kuhinji. V objektu so nameščeni vsi potrebni tehnični pripomočki, tako da bo blago kar najboljje vkladiščeno. Prodaja je samopostrežna, saj se je tak sistem že močno priljubil potrošnikom in nedvomno omogoča tudi hitro izbiro in postrežbo. Povedati moramo, da ljubljanska Preharna v Opatiji nudi potrošnikom bogato izbiro najrazličnejših izdelkov.

Turistični market PREHRANE je bil v Opatiji zgrajen v rekordnem času, v petih petih mesecih, za kar je poskrbelo ljubljansko gradbeno podjetje Gradis, ki je bilo na licitaciji ob prevzemu gradnje najugodnejši ponudnik. Gradnja objekta je veljala 195 milijonov S-dinarjev, od tega je investitor namenil za opremo kar 45 milijonov S-dinarjev.

Že zdaj pa naj dodamo, da se bo opatijskemu P-MARKETU na Hrvaškem pridružil še P-SUPERMARKET v Osijeku, ki bo ena največjih tovrstnih trgovskih hiš pri nas. Kot predvidevajo, bo ta objekt v Osijeku odprt ob koncu septembra. To pa bo že drugi, še večji korak PREHRANE na jugoslovansko tržišče in kjer namerava to trgovsko podjetje zgraditi še več podobnih trgovskih hiš. M. Z.

KAKO PAPIRNICARJEVI USPEŠNO KLJUBUJE TEŽAVAM, V KATERE JE ZABREDLA PAPIRNICARSKA INDUSTRIJA

Samo sposobni so se znašli

V minulih treh letih se je povečala jugoslovanska proizvodnja papirja za več kot 50 %, ali od 267.000 na 425.000 ton; letos pa bo narasla proizvodnja papirja v primerjavi z lanskim letom še za nadaljnjih 13 %.

Povečanje proizvodnje papirja gre v precejšnji meri na račun novih tovarn, ki danes poslujejo vse prej kot rentabilno. Tako je znašala na primer v minulem letu izguba v celotni jugoslovanski papirni industriji po plačani realizaciji več kot 7 milijard starih dinarjev.

Izgubo pa izpričujejo nove tovarne, medtem ko stare poslujejo rentabilno.

Tovarne papirja se danes skušajo reševati s pomočjo izvoza. V prvih štirih mesecih se povečale izvozne količine za 33 %, toda kljub temu naraščajo neprodane zaloge vsak mesec za 2000 do 3000 ton papirja. Prodaja na domačem trgu namreč ovira med drugim tudi uvoz papirja, ki je znašal samo v letošnjih prvih štirih mesecih 9000 ton.

Vsa ta dejstva zaostrujejo težave naših papirnicarjev. Res pa je, da to ne velja enako za vse proizvajalce papirja. Nekateri so se namreč — povsem v nasprotju z drugimi — tudi v zaostrenih pogojih gospodarjenja odlično znašli in uspešno kljubujejo sedanjim in novim težavam.

»Povečana proizvodnja papirja nas je vse prizadela, vendar so v tem bistvene razlike...« pravi Albin Vengust, generalni direktor papirnice Vevče. »Slovenci občitimo krizo neprimeren manj, kot nekateri proizvajalci v drugih republikah. Vsekakor pa je treba ob tem priznati, da so bile investicije v nove tovarne neprimerno velike. Proizvodnja papirja smo namreč povečali v zadnjih letih za več kot 50 %, medtem ko so spremembe v potrošnji papirja le minimalne. Skratka, potrošnja papirja ni rasla vzporedno z večanjem kapacitet. Kljub vsemu poslujejo še vedno rentabilno tiste papirnice, ki so vložile v minulih letih veliko truda v povzvišanje kvalitete. Novim tovarnam pa prede danes precej trda predvsem zaradi pomanjkanja tradicije, šibkih potrošniških centrov in neugodne lokacije...«

Papirnica Vevče, ki ima danes na račun visoke kvalitete svojega papirja tako rekoč monopolni položaj na domačem tržišču, se že dolga leta uspešno vključuje tudi na mednarodni trg. Zato se ji zaradi povečanja proizvodnje papirja v Jugoslaviji tudi niso zamajala tla pod nogami.

»Prodaja doma pomeni sicer večji dohodek...« ugotavlja direktor vevške papirnice, »toda v današnjih pogojih poslovanja in prodaje smo iz leta v leto bolj zainteresirani za čim večji izvoz. Medtem ko smo izvozili v minulem letu že za 2 milijona dolarjev papirja, ali 29 % naše celotne proizvodnje, nameravamo letos povečati izvoz še za nadaljnjih 13 %. To pomeni, da bo narasla vrednost izvoza v letošnjem letu na 2 milijona 400 tisoč dolarjev. Tako visok izvoz nam omogoča samo visoka kvaliteta. Za domače in tuje tržišče proizvajamo namreč eno

samo vrsto papirja, ki pa je tako kvaliteten, da ga povsod zlahka prodamo. In to je tudi

tisto, kar nas danes drži tako trdno na površju.«

Zaradi investicij v mehanizacijo, predvsem pa na račun boljše organizacije dela, imajo danes v Papirnici Vevče nekoliko več delavcev, kot pa bi jih potrebovali.

»Odvečni kader imamo predvsem v tako imenovanih spremljalnih dejavnostih,« pojasnjuje direktor tovarne Albin Vengust. »Seveda v primerjavi s papirnicami v svetu, ki se ponašajo z boljšo organizacijo dela, kot je danes naša. Vprašanje rešujemo s pomočjo naravne

fluktuacije. Zato ni govora o kakršnemkoli nasilnem zmanjševanju števila zaposlenih. Ker pa predvidevamo, da kljub vsemu z naravno fluktuacijo ne bomo uspeli zmanjšati odvečnega števila delavcev, gradimo v Vevčah novo tovarno za premazne papirje, ki bo začela še letos obratovati. Za nas bo pomenila v določenem smislu monopolno specializacijo in možnost zaposlitve 90 delavcev. Zato kljub temu, da imamo trenutno še preveč delavcev, že zaposlujemo nove, seveda samo z ustrežno izobrazbo.« A. U.

AKTUALNO VPRAŠANJE: KAKO INTENZIVIRATI KMETIJSKO PROIZVODNJO

ZA MALO DENARJA...

Za naše kmetijstvo so še vedno značilne izredno velike razlike v hektarskih donosih, v kakovosti pridelkov, v mlečnosti krav in prirastku pa tudi v produktivnosti dela, proizvodnih stroških, akumulativnosti itd. Povprečna mlečnost na družbenem sektorju je na primer 3219 litrov na kravo, medtem ko znaša na naših najboljših farmah več kot 4000 litrov. Na sadnih plantajah pridelamo povprečno po 5000 kg sadja, naši najboljši sadovnjaki pa ga rodijo tudi po več vagonov na enaki površini. Pridelavek koruze na hektar je razmeroma visok; saj znaša povprečno 66 metrskih centov, vendar pa se na nekaterih posestvih povzpne že na 100 metrskih centov...

Kako si naj razlagamo tako različne proizvodne rezultate?

Strokovnjaki utemeljujejo te razlike z nedograjenošjo mnogih obratov, z raznolikimi materialnimi pogoji, z nedognanimi proizvodnimi koncepti, z organizacijskimi in samoupravnimi slabostmi, med katere sodi pre malo stimulativna delitev osebnih dohodkov. Navajajo pa še druge objektivne in subjektivne vzroke. Med njimi zaostajanje kmetijske in veterinarske raziskovalne ter pospeševalne službe za potrebami kmetijstva. Zaradi tega tudi niso dovolj izkoriščene rezerve, ki jih sprošča današnja tehnološka revolucija v kmetijstvu.

IN VENDAR ZASTOJ V RAZISKOVALNI DEJAVNOSTI

Brez dvoma je naše kmetijstvo na splošno doslej vidno napredovalo s pomočjo raziskovalnih institucij in razvojnih služb v kmetijskih organizacijah. Prav tako se lepo razvija raziskovalno povezovanje med njimi in daje zelo dobre rezultate, če so kmetijske organizacije neposredno zainteresirane. Ožje raziskovalne in strokovne naloge, ki jih prevzemajo od raziskovalnih institucij, vestno opravljajo in poskrbijo za dosledno aplikacijo napotkov.

Manj zadovoljivo pa poteka izpolnjevanje tistih raziskovalnih nalog, ki so širšega pomena in ki služijo vsem kmetijskim proizvajalcem ali vsej družbeni

skupnosti, to predvsem zaradi neurejenega financiranja. Svet za kmetijstvo pri republiški gospodarski zbornici je predvidel, da bodo naloge, ki so obvezne glede na naše predpise, financirale občinske in republiške skupščine z uvedbo novih prispevkov in taks, deloma pa s prispevkom od katastrskega dohodka individualnih proizvajalcev. Nekaj sredstev naj bi dale kmetijske proizvodne, predelovalne in trgovske organizacije v obliki dodatne namenske članarine, ki bi jo pobirala Gospodarska zbornica SRS.

Toda predvidevanja se niso uresničila. Predlog komisije Sekretariata za gospodarstvo SRS, ki je proučevala možnost financiranja kmetijske raziskovalne in pospeševalne službe s strani zasebnega sektorja, doslej še ni bil obravnavan. Prav tako še ni sklepa o prispevku kmetijskih proizvodnih, predelovalnih in trgovskih organizacij za razvojno in pospeševalno službo. Zaradi vsega tega predvidene naloge niso niti minimalno financirane. Institucije, ki naj bi jih opravile, so primorane zmanjševati obseg del ali jih celo ukiniti. Republiški proračun je namreč zagotovil skupno za kmetijske strokovne službe 520 tisoč N-dinarjev in za veterinarsko strokovno službo 400.000 N-dinarjev ali skupno 920.000 novih dinarjev, za izvedbo vseh planiranih nalog pa bi potrebovali 2.426.000 N-din.

Za malo denarja malo muzike!

KDO BO OČISTIL ZAPRAŠENE NACRTE?

Raziskovalci imajo torej čiste roke, toda — problem ostaja. Raziskovalno in pospeševalno delo caplja za potrebami. Sosednje države nam po dampinskih cenah ponujajo surovo maslo, jajca, zmazano meso. S predpisi preprečujemo uvoz vsega tega — na škodo potrošnikov, zato da ščitimo domače proizvajalce, ki tujcem niso sposobni konkurirati. Ta ukrep je lahko le začasn. In potem?

Naše raziskovalne kmetijske organizacije so že dokazale, da jim lahko zaupamo. Z njihovo pomočjo so se stroški krmilnih mešanec pocenili do 15 %, krmilni obroki za pitano govedo od 11 do 25 %, za krave pa od 16 do 34 %. S tem se je rentabilnost živinoreje v Sloveniji in v drugih republikah precej izboljšala. Zelo dobre rezultate smo že dosegli tudi na področju proučevanja in aplikacije sodobnih pašno-košnih sistemov na družbenih obratih in pri zasebnih kooperantih in ki se razkrivajo v povečani rentabilnosti živinoreje.

Z visoko strokovno specializacijo in praktičnim obvladanjem tehnoloških procesov v posameznih proizvodnih panogah so nekatere kmetijske organizacije razvile celo projektiranje novih obratov. Agrokombinat Emona je prevzel projektiranje in izgradnjo več pitališč govedi, svinj in brojlerjev v Jugoslaviji in v Vzhodni Nemčiji. Izdelal bo tudi tehnologijo vzreje in prehrane, po potrebi bo vse te nove objekte oskrbel s plemenko živino. Pri gradnji objekta za 200.000 prašičev v Vzhodni Nemčiji bodo predvidoma sodelovala 3 naša gradbena podjetja in nekaj domačih izvoznikov opreme...

Predlogi za financiranje splošnih družbeno pomembnih raziskovalnih nalog v kmetijstvu, ki so že sestavljeni, bi torej le zaslužili, da se izprašajo in uvrstijo v dnevni red pooblaščenih arbitrov. M. K.

RAZGOVOR Z LADOM PETERNELJEM, ZAČASNIM DIREKTORJEM ENOTNE ZAVAROVALNICE SAVA

Konkurenčnost tudi v zavarovalstvu

V Ljubljani so ustanovili novo zavarovalnico Sava, ki razen mariborske in ljubljanske zavarovalnice združuje vseh enajst slovenskih zavarovalnic, prav tako pa tudi Zavarovalno skupnost Slovenije in zavarovalnico iz Čakovca. Za začasnega direktorja nove zavarovalnice Sava so na minulem združitvenem zboru imenovali Lado Pernelja, dosedanjega direktorja imovinskega zavarovanja pri republiški zavarovalni skupnosti. Tovariša Pernelja smo tudi za razgovor o problemih zavarovalstva in predvsem, da nam pojasni, kaj je vodilo večino slovenskih zavarovalnic k združitvi v eno zavarovalnico.

»Se preden bi povedal, kaj nas je vodilo k ustanovitvi enotne zavarovalnice, mi dovolite, da najprej spregovorim, kaj prinaša novi temeljni zakon o zavarovalnicah in zavarovalstvu,« je začel razgovor tovariš Lado Pernelja. »Omenjeni zakon namreč prinaša nekaj bistvenih sprememb v zavarovalstvu. Predvsem odpravlja številne monopole in administrativne ukrepe, ki so bili doslej globoko zakoreninjeni pri našem delu. Tako je z novim temeljnim zakonom o zavarovalnicah in zavarovalstvu odpravljen monopol delovnega področja posamezne zavarovalnice, ki je bila doslej zaprt v ozke lokalne meje ene, dveh ali treh občin. Potem je odpravljen monopol nad cenami za zavarovanje... In kar je najpomembnejše, novi zakon ukinja obvezno zavarovanje skoraj v celoti, razen za žrtve v najrazličnejših prometnih nesrečah, bodisi z osebnimi avtomobili ali v javnem prometu z avtobusi, vlaki, ladjami itd. Po domače povedano, vse druge vrste zavarovanja bodo poslej povsem prostovoljne...«

EKONOMSKO MOČNEJŠE ZAVAROVALNICE

Po besedah Lada Pernelja lahko sklepamo, da novi zakon o zavarovalnicah in zavarovalstvu terja ekonomsko sposobne zavarovalne organizacije, kajti minili so časi, ko je denar tako rekoč z administrativnimi predpisi sam pritekal v blagajne zavarovalnic.

»Novi zakon tudi predpisuje, da mora imeti vsaka zavarovalnica začetno varnostno rezervo 3,2 milijarde starih dinarjev,« nadaljuje tovariš Lado Pernelja, »če bo hotela izpolniti vse obveznosti v zavarovanju na svojem delovnem področju. Marsikatera slovenska zavarovalnica pa tega denarja ne bi bila sposobna zagotoviti niti s krediti bank niti z lastnim delom oziroma z ustanoviteljskimi deleži delovnih organizacij. Vidite, zavoljo tega smo začeli razmišljati, še preden je bil sploh uzakonjen novi zakon, o enotni slovenski zavarovalni organizaciji. Kot veste, smo jo že ustanovili...«

»Tovariš Pernelja, koliko pa bo poslej zavarovalnic v Sloveniji, ko mariborska in ljubljanska nista pristopili k Savi?

»V tem primeru bi bile v Sloveniji tri zavarovalnice, to je mariborska in ljubljanska, ki imata pogoje, da zbereta začetni kapital 3,2 milijarde S-din, in seveda zavarovalnica Sava.«

»Kaj to pomeni za slovensko zavarovalstvo, ko bo imelo v prihodnje, ali točneje, od novega leta dalje samo tri zavarovalnice?

»To je precejšnja prednost za organizacijo slovenskega zavarovalstva. Vse tri zavaroval-

nice bodo ekonomsko močnejše, saj bo njihov delovni prostor mnogo širši, kar velja zlasti za novo ustanovljeno Sava, ki združuje kar 44 slovenskih in 1 hrvaško občino. Zavarovalnica Sava bo sprito širine njenega delovnega področja lahko prevzela tudi precej večje zavarovalne rizike. Znano je namreč, da je zavarovalnica tem močnejša, čim večji prostor obvlada, se pravi, da nima vseh zavarovanj osredotočenih le v enem mestu, denimo v Ljubljani. Iz tega lahko tudi sklepamo, da se nam bo kmalu pridružila tudi ljubljanska zavarovalnica, medtem ko bo mariborska zavarovalnica verjetno še naprej ostala sama zase.«

»Kako to, da se je k Savi pridružila tudi zavarovalnica iz Čakovca?

»Zavarovalnica iz Čakovca je že vsekoli navezana na slovensko zavarovalno skupnost, predvsem zaradi tega, ker so ji že doslej bolj ustrezali naši pogoji pri zavarovanju avtomobilov kot pa pogoji hrvaške zavarovalne skupnosti. To sodelovanje pa jo je tudi zdaj, vodilo, da se je vključila v novo zavarovalnico Sava.«

»Kaj pa varnostno rezervo 3,2 milijarde S-din že imate?

»To rezervo smo si zagotovili, še preden smo ustanovili enotno zavarovalnico. Varnostne rezerve smo že doslej imeli milijardo S-din, preostala sredstva pa smo zbrali s krediti pri slovenskih bankah in z ustanoviteljskimi deleži gospodarskih organizacij.«

POTREBUJEJO SPOSOBNE LJUDI

»Vsaka nova stvar prinaša tudi težave. S kakšnimi težavami se torej srečujete v okviru zavarovalnice Sava?

»Težav tudi mi ne bomo imeli malo. Najprej bomo morali začeti seznanjati občane z novimi pogoji zavarovanja, še prej pa preračunati nove cene za vseh petdeset vrst zavarovanja, kolikor jih pač imamo. Kar pa je najpomembnejše, usposobiti moramo ljudi, zaposlene pri zavarovalnicah, za nov način dela. Stare metode dela, ko smo prišli v neko podjetje in dobesedno prebrali nekaj paragrafov, po katerih je moral podjetje obvezno zavarovati imovino, se prav gotovo ne bodo več obnesle. Zdaj bo drugače. V podjetjih se bodo ali pa se ne bodo odločali za zavarovanje imovine in podobnega. Zategadel bo prav od sposobnosti naših uslužbencev v največji meri odvisno, kako bomo uspeli prepričati naše partnerje, da bodo še naprej zavarovali svojo imovino. Zato se že zdaj trudimo, da bi tudi v zavarovalstvu uvedli sodoben način poslovanja in da bomo v cenah zavarovanja konkurenčni drugim zavarovalnicam.«

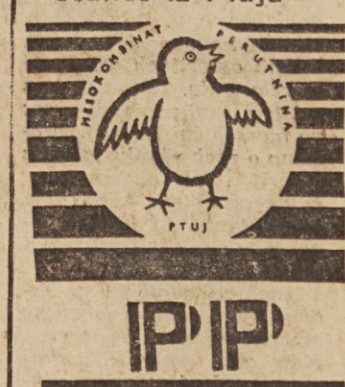
M. Z.

Za poletne dni pljuški bitter »KURENT« s sifonom

Kolektiv PETOVIE čestita vsem občanom Ptuja za občinski praznik!

Zahtevajte v vaši trgovini okusne in vedno sveže piščance iz Ptuja

Kolektiv Mesokombinata PERUTINA čestita vsem občanom za občinski praznik!

Občina Ptuj

VAS VABI NA PRIREDITVE V POČASTITEV OBČINSKEGA
PRAZNIKA 8. AVGUSTA IN 25-LETNICE USTANOVITVE
SLOVENJEGORIŠKE ČETE

Spored prireditev:

SOBOTA, dne 5. avgusta 1967

ob 10. uri otvoritev razstavnega paviljona Dušana Kvedra-Tomaža v stolpu ob Dravi (bivši vinarški muzej);

ob 15. uri otvoritev radijske antene in studia Radia Ptuj na ptujskem gradu.

NEDELJA, dne 6. avgusta 1967

ob 8. uri otvoritev spominske sobe v domači narodnega heroja Jožeta Lacka v Novi vasi pri Ptuj;

ob 10. uri svečana seja občinske skupščine v Desterniku v prenovljeni prosvetni dvorani;

ob 11. uri odkritje spomenika Reševi družini v Vintarovich.

Po programu bo v Desterniku partizansko slavlje.

**VSEM OBČANOM PTUJSKE OBČINE
ČESTITAJO ZA PRAZNIK**

● Občinska skupščina Ptuj

● Občinski komite ZKS Ptuj

● Občinski odbor ZZB NOV Ptuj

● Občinska konferenca SZDL Ptuj

● Občinski sindikalni svet Ptuj

● Občinski komite ZMS Ptuj

GOR IN DOL PO CARINSKIH PARAGRAFIH

Hvala za takšno zaščito!

Diši po gospodarski sabotaži. Toda kdo naj bi bil saboter, ko pa oblikovalci sedanjih in minulih neustreznih carinskih stopenj skupaj s prizadetimi industrijskimi kolektivi vred kritizirajo neurejeno in gospodarski reformi neprilagojeno carinsko tarifo. Svojo počasnost v izboljševanju pa tudi lahko opravičijo. Prvič: naglica in zaletavost ni v ničemer dobra, kar se v našem gospodarstvu jasno kaže in ravno tako v dosedanjem spreminjanju carinskih dajatev, ne glede na olajševalno okoliščino, da so bile v zadnjih letih vedno javno označene

Vsem, ki jih vznemirjajo carinske dajatve, mi povem, da v nesreči niso osamljeni. Angleži se ravno tako razburjajo. Razlika med jugoslovanskimi in angleškimi nezadovoljnimi je samo v tem, da se naši razburjajo dve leti po spremembi carinske tarife, angleški pa dve leti pred napovedano spremembo.

Anekdota ni zrasla na mojem zeljniku, ampak v republiški gospodarski zbornici, po čemer smemo upati, da ta ustanova ni kriva carinskega nereda.

LAJEŽ NA LUNO

Natanko se zavedam, da v enem samem članku ni mogoče obravnavati vseh naših carinskih problemov in za nameček še slabosti in okornosti carinske službe. Preveč je vsega in povrh je še strašansko zamotano: druge države s carino ščitijo domačo industrijo in pospešujejo ali zavirajo razvoj posameznih panog, mi pa — odkrito priznamo — še po dvajsetih letih nismo prišli na čisto, kaj naj pravzaprav razvijamo in kaj zaviramo in tako tudi carina ne more odigrati ekonomske vloge, ki smo jo ob gospodarski reformi posebej poudarili.

Celo zvezni sekretar za zunanjo trgovino je nedavno priznal, da je carinska tarifa še vedno predvsem fiskalni instrument, ali po domače, vir proračunskega dohodka, ki se mu, kot vse kaže, silno neradi odrekamo.

Toda, kaj bi dolgozvela. Pogledimo tokrat v svet carinskih anomalij in njihovih gospodarskih posledic.

GLAVOBOL V BELINKI

Če bi bili v Belinki vedeži, ne bi bili reveži. Popravljam: reveži ravno niso, ampak njihove investicije v proizvodnjo boraksa pomenijo toliko, kot če bi jih zaigrali na ruleti.

Imeli so čudovit načrt: z borakso naj bi oskrbovali vse domače odjemalce, polovico pa naj bi ga izvažali. Toda človek obrača, carinska tarifa pa je obrnila. Domače proizvajalce boraksa ščiti carinska tarifa samo s 3% stopnjo, uvoz pa je sproščen. Tuji konkurenti silijo

s cenejšim borakso na naš trg in krog Belinkinih odjemalcev se manjša. Preden poročate: »Prav ji je, zakaj pa boraksa ne poceni.« vam povem še tole: tuji lahko kupujejo Belinkin boraks in ga potem izvažajo v Jugoslavijo in lep dobiček je tako rekoč že v žepu.

Vse države, včlanjene v GATT, namreč svoje kemične tovarne varujejo z visoko zaščitno carino. Če hoče Belinka konkurirati na Zahodu, mora cene boraksa znižati za 50%, tujim odjemalcem je potem igrača plačati 3% carinsko zaščito ob uvozu istega boraksa v Jugoslavijo...

Podobne težave ima Belinka pri prodaji in izvozu natrijevega perborata. Tuji plačujejo samo 3% zaščitno carino pri izvozu tega kemičnega proizvoda v Jugoslavijo. Belinka pa povprečno 25% ob izvozu na Zahod. Uvoženi perborat je zato poceni. Belinka pa tujcem ne more konkurirati. Lastni izvoz ji prinaša čisto izgubo, ki je prodaja na domačem trgu ne more pokriti zaradi premočne tuje konkurence v cenah...

Modreci pravijo, da bi morali naše carinske stopnje prilagoditi tujim in, seveda, dolgoročnim programom gospodarskega razvoja Jugoslavije, toda tako govorijo še modreci...

ALI NIČ POTREBUJE ZAŠČITO?

Nič je nič in, priznajte, ne potrebujemo zaščite, pa naj bo v gospodarstvu ali med zemljani. Naša carinska tarifa pa kljub temu štiti nič. Nekaterih glav-

kot začasne. Drugič: lahko si operejo roke, sklicevaje se na pomanjkljivo dolgoročno programiranje gospodarskega razvoja Jugoslavije. Carinska tarifa bi morala ščititi panoge, ki jih nameravamo razvijati, zaradi zadevne nejasnosti pa tudi carinska politika ni ustaljena.

Dokler gre, gre... Večno ne bo šlo in takrat bo carinska tarifa slekla obleko fiskalnega instrumenta in postala gospodarski instrument, kakor smo napovedali pred dvema letoma, ob uveljavitvi gospodarske reforme.

nih surovin za proizvodnjo barv in lakov ne proizvajamo in jih najbrž nikoli ne bomo, ker je potrošnja premajhna, kljub temu pa to proizvodnjo, ki je ni, ščitimo z 10, ali celo s 15% carinsko stopnjo. Da ne bi govorila počez: umetnih smol, cinkevega oksida, naftenske kisline, kloriranega kavčuka ne izdelujemo, predelovalci teh kemičnih produktov pa plačujejo pri uvozu 10 do 15% carino. Saljivci pravijo, da za zaščito industrije, ki je ni, vsekakor pa v prid družbenih proračunov, ki so!

Posledica: gospodarski glavobol odjemalcev pri izvozu in pri domači prodaji vseh izdelkov iz umetno podraženih surovin. In jeza, seveda, kadar jim solimo pamet o premajhni produktivnosti in slabi organizaciji dela, s čimer domala vedno opravičujemo negativno izvozno bilanco.

GRENKA MELASA

Citronska, mlečna in vinska kislina, ki jih izdeluje Tovarna organskih kislin v Ilirski Bistrici in s katerimi naj bi zalagala vso Jugoslavijo, so predrage. Odjemalci kaj lahko dokažejo, da se jim bolj izplača te izdelke uvažati ali kupovati uvožene. In — domači proizvajalci jim morajo — hote ali ne hote — prikimati, ker je pač res. Kaj malo pa zaleže njihova razlaga visokih proizvodnih stroškov, dokler si je ne vzamejo k srcu glavni povzročitelji. Tovarne sladkorja poskušajo svojo izgubo zmanjševati z drago prodajo melase. Tovarna organskih kislin jo mora plačevati za 100% dražje, kot je svetovna cena sladkorja. Draga surovina — drag izdelek — ne glede na državne meje. In ilirskobistriški kolektiv ne more svojih kislin prodajati po svetovnih cenah. Lahko bi jih pa, če bi imeli pri uvozu enake carinske ugodnosti, kakor so dane in priznane ob uvozu končnih izdelkov.

Problem je nekoliko drugačen kakor v Belinki, vendar so

posledice carinskih dajatev in obeh podjetjih enake...

Neustreznost nekaterih ali pa mnogih carinskih stopenj, ki veljajo za kemično industrijo, seve, lahko še na široko ilustriram. Toda v teh soparnih dneh naj prizanesem sebi in vam in opišem samo še težave Tovarne dušika v Rušah.

SIZIFOVO DELO

Da je to podjetje solidno, morate verjeti. Kljub 80% podražitvi električne energije in 40 do 70% večjim izdatkom za surovine in material, podjetje ni navilo čene elektrokorunda.

To sicer smete pripisovati družbeni zavesti delovnega kolektiva, prav gotovo pa se ne boste zmotili, če boste stalnost cen pripisali zaostreni konkurenci inozemskih podjetij.

Morda hodijo tuji ruški tovarni v zeljnik še iz kakih drugih razlogov, denimo zato, ker stroje in ljudi smotno izkoriščajo, drži pa kljub temu, da jim sami pomagamo prodirati k nam s carinsko politiko. Plačujejo namreč samo 8% carinsko stopnjo, torej zelo malo v primerjavi s carinskimi dajatvami, ki jih mora plačevati Tovarna dušika ob izvozu elektrokorunda na Zahod. Italija štiti svojo proizvodnjo z 19,5% carinsko stopnjo, Avstrija s 15,25% in Zahodna Nemčija s 14% carinsko stopnjo. Madžarska pa je svoje proizvajalce elektrokorunda še bolj zaščitila: tuja podjetja, ki ga želijo izvažati tja, morajo plačati 20% carinsko dajatev na vrednost pošiljk...

Nič čudnega, če ruški in poleg navedenih še mnogi kolektivi glasno zahtevajo, da bi morala družba izenačiti pogoje gospodaranja, ki jih določajo s splošno veljavnim, toda pre malo vsestransko proučenim in uporabnim gospodarskim instrumentom, ki se mu pravi carinska tarifa.

(Nadaljevanje prihodnjič)
MARIOLA KOBAL

Pa še res je...!

Na zadnji seji skupščine skupnosti za zaposlovanje se je v razpravi o čedalje bolj naraščajoči brezposelnosti razvil med člani približno takle razgovor:

»Sprajujem se,« je menil eden od uslužbencev, »ali so komunalni zavodi za zaposlovanje v takšni obliki, kakršni so danes, sploh še potrebni. Saj nam je vsem jasno, da na komunalnih zavodih za zaposlovanje registriramo največ deset do petnajst odstotkov tistih, ki se na novo zaposlijo...«

Drugi je dopolnjeval: »Saj vsi vemo, da delovne organizacije samo formalno sporočajo svoje potrebe po novih delavcih v zavode za zaposlovanje. Zaposlovanje pa potem tako in tako sami in po svoje uredijo...«

Tretji je spet menil: »Navsezadnje bi bilo ceneje, če bi v hodnikih komunalnih zavodov za zaposlovanje namestili kar razglasne deske, na katerih bi ob sobotah objavili prosta delovna mesta. Za to delo pa bi v zavodu zadostovala največ po dva uslužbenca...«

Nekdo pa je provociral: »Potem pa bi lahko vse druge uslužbence, komunalnih zavodov odpustili...«

»Joj, tega pa nikar,« se je ustrašil Rudi Mahkota, direktor Republiškega zavoda za zaposlovanje. »Potem bomo pa v Sloveniji imeli še več brezposelnih delavcev...!«

M. Z.

DELAVSKA ENOTNOST

Nastalo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja CJP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942 (prejete uredniške odobritve in odgovorni urednik).

MILAN POGACNIK
Vaslov uredništva in uprave
Ljubljana, Dalmatinova ul. 4
Poštni predal 313 VI telefon
uredništva 316-672, 316-695
uredništva 316-672, 316-695
112-402 in 310-033, uprave 310-033
Račun pri Narodni banki
Ljubljani, št. NB 901-1-991, de-
ltni račun pri Kreditni banki
o hranilnici Ljubljana, št.
01-820-7-32000-10-3204-486 — po-
amezna številka stane 50 N-pa-
— 50 S-din. — Naročnina je
polletna 6,50 N-din — 650 S-din
polletna 13 N-din — 1300 S-din
o letna 26 N-din — 2600 S-din
— Rokopisov ne vračamo.
— Poština plačana v gotovini
— Tisk in kišeti CJP, tiskovna
pravica: Ljubljana

Skarjice

govin in drugih novih pridobitev. Ob večerih pa, pri malem TV zaslonu, vsemu temu — med novicami — le nekako »prisostvujemo«. Po pravici povedano pa se nam ob gledanju tovrstnih filmskih zapisov vse skupaj zdi že precej groteskno. Vedno isto prizorišče: bel trak, ki ga je treba svečano prerezati z zlatimi ali navadnimi skarjicami, poseben gumb, s katerim je treba svečano sprožiti nov delovni proces, prva lopata na gradbišču in podobno. In nastopajoči: občinski partijski sekretar, ki je »prerezal«, »pritisnil«, »zasadil« ali član tega ali onega izvršnega sveta ali ta ali oni sekretar državne uprave ali...

Neka hudomušna prispodoba se mi vsiljuje: kadar ta ali ona delovna skupnost razmišlja o tem, da bi bilo najbolje »štacuno zapreti«, bi potemtakem morali zavrteti nazaj filmski zapis njihove svečane otvoritve pred leti, tako da bi tisti, ki je trak prerezal, zdaj ta trak tudi »zlepil«. Pa ni tako, samoupravljalci sami to najbolje vedo, ko morajo v različnih težavah »kar sami plavati«.

Otvoritve novih javnih objektov, šol, tovarn in podobnega, bi resnično kazalo narediti bolj samoupravljaljsko. Pa brez demagogije! Zakaj je treba vedno znova plodove rok samoupravljalcev »iz rok političnih in upravnih predstavnikov« predajati »v roke delavcev«? Ali ni ta protokol »svečanih otvoritev« značilen za obdobje, ko smo imeli še občinske, okrajne, republiške in zvezne tovarne, ceste, šole? Ali ni ta protokol kar preveč značilen za obdobje političnih investicij, kreditnih zvez in zvezic in vladanja podobnih »stricev«?

Ne vem, kakšne bi morale biti naše »svečane otvoritve«, a vsekakor »bolj v skladu z delom rok glavnih avtorjev« bi morale biti. Zakaj ne bi otvoritev opravljali ljudje, ki so zasnovali ali vodili strokovno delo na novih objektih, inženirji, arhitekti, projektanti, predstavniki samoupravljaljskega kolektiva, ki je vložil v novogradnjo tudi svoja sredstva — skratka tisti, katerih delo in trud imata pri vsej stvari največ zaslug.

Čudno, da se nam zdi logično, da odpravljamo, denimo, likovne razstave strokovnjakov — in ne občinski partijski funkcionarji! — in da ob tej priložnosti govorimo o tistem, katerega delo razstavljamo. O delu strokovnjakov pri vseh drugih otvoritvah govorimo še zelo malo. Tudi tisk ima pri tem svoj glavni greh: po hierarhični lestvici poročamo o vseh »funkcijah« na otvoritvi, šele ob koncu — če ne pozabimo, ker o tem nihče javno ni govoril — pa še o zaslužnih strokovnjakih.

Anahronizmov, ki ne sodijo več na naše »svečane otvoritve«, pa je še mnogo. Kdo zna razložiti, zakaj mora svečani otvoritvi vinskega sejma v Ljubljani kot gost prisostvovati tudi občinski politični sekretar ZK?

S. G.